

**T.C.
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EKONOMİ HUKUKU TEZSİZ YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI**

KİŞİSEL VERİ İŞLEME SÖZLEŞMESİ

DÖNEM PROJESİ

Ceren TARHAN

Proje Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet ERDEM

Haziran 2020

ÖNSÖZ

Öncelikle, Yüksek Lisans eğitimim boyunca bilgi ve deneyimleri ile beni aydınlatan, motivasyonumu yüksek tutmam konusunda bana destek olan danışmanım değerli hocam Prof. Dr. Mehmet ERDEM'e ve Arş. Gör. Doğan KARA'ya proje çalışmama sağladığı kıymetli katkıları için çok teşekkür ederim.

Eğitim ve meslek hayatım süresince desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, her türlü yardım ve fedakarlığı sağlayan, her daim bana güvendiklerini hissettiren, en stresli zamanlarımda bana sabır gösteren, evlatları olmaktan onur ve gurur duyduğum sevgili annem Güzin TARHAN ve babam Dr. Ethem TARHAN'a, son olarak da bu süreçte her zaman desteğini hissettiğim varlığıyla hayatımı güzelleştiren nişanlım Sinan REİS'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	v
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM KİŞİSEL VERİ İŞLEME SÖZLEŞMESİNİN TANIMI, TARAF LARI VE TARAF LAR ARASINDA KURULACAK İLİŞKİ GEREĞİNCE UYULACAK İLKELER	3
1.1. Sözleşmenin Tanımı	3
1.2. Sözleşmenin Tarafları	3
1.2.1. Veri Sorumlusu	3
1.2.2. Veri İşleyen.....	4
1.2.3. Veri İşleyen ve Veri Sorumlusu Arasındaki Fark.....	4
1.3. Veri Sorumlusu ile Veri İşleyen Arasında Kurulacak İlişki Çerçevesinde Uyulacak İlkeler	6
1.3.1. Veri İşleyen'in Seçimine İlişkin.....	6
1.3.2. Veri İşleyen'in Sağladığı Güvencelerin Devamına İlişkin	7
1.3.3. Yazılı Sözleşme İlkesi	7
İKİNCİ BÖLÜM SÖZLEŞMENİN HUKUKİ NİTELİĞİ VE ŞEKLİ	8
2.1. Sözleşmenin Hukuki Niteliği	8
2.1.1. Rızai Niteliği.....	8
2.1.2. Atipik Sözleşme Niteliği.....	8
2.1.3. İşgörme Borcu Doğurması.....	9
2.1.4. Sürekli Edim İhtiva Etmesi.....	9
2.1.5. İki Tarafa Borç Yükleme si	9
2.1.6. Sonuç Taahhüdü Vermesi.....	10
2.2. Sözleşmenin Şekli	12
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM SÖZLEŞMENİN UNSURLARI VE TARAF LARIN YÜKÜMLÜLÜKLERİ	14

3.1. Sözleşmenin Unsurları	14
3.1.1. Kişisel Verilerin İşlenmesi.....	14
3.1.2. Ücret Ödeme Borcu	17
3.1.3. Taraflar Arasındaki Uygun İrade Beyanları	17
3.2. Tarafların Yükümlülükleri	18
3.2.1. Veri İşleyen Borçları.....	18
3.2.1.1. Kişisel Veri İşleme Borcu	18
3.2.1.2. Şahsen İfa borcu.....	18
3.2.1.3. Gerekli Özeni Gösterme ve Güvenlik Tedbirlerini Alma Borcu .	20
3.2.1.4. Veri Sorumlusunun Talimatlarına Uyma Borcu	22
3.2.1.5. Sadakat ve Sır Saklama Borcu	25
3.2.1.6.İlgili Kişileri Aydınlatma Borcu	25
3.2.1.7.Kişisel Verinin İadesi ve Hesap Verme Borcu	26
3.2.2. Veri Sorumlusunun Borçları.....	27
3.2.2.1. Ücret ve Gider/Avans Ödeme Borcu	27
3.2.2.2. Veri İşleyeni Bilgilendirme ve Denetleme Yükümlülüğü	28
3.2.2.3. Veri İşleyen Uğradığı Zararı Giderme Borcu	30
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM KİŞİSEL VERİ İŞLEME SÖZLEŞMESİNİN SONA	
ERMESİ.....	32
4.1. Sözleşmenin Sona Erme Halleri.....	32
4.1.1. Genel Sona Erme Sebepleri	32
4.1.1.1. Borcun İfa Edilmemesi	33
4.1.1.1.1. Kişisel Veri İşleme Sözleşmesinden Kaynaklanan Borca	
Aykırlık Halinde Maddi Tazminat Talebi	35
4.1.1.1.2. İlgili Kişinin Zararın Giderilmesini Talep Etme Hakkı	35
4.1.1.1.3. Kişilik Hakkına Dayalı Maddi ve Manevi Tazminat Davası	
.....	36
4.1.2. Özel Sona Erme Sebepleri	37
4.1.2.1. Tek Taraflı Sona Erdirme	37
4.1.2.2. Ölüm, Ehliyetin Kaybedilmesi ve İflas Sebebiyle Sona Erme	39
SONUÇ.....	41
KAYNAKÇA	46
ÖZGEÇMİŞ.....	49

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı Geçen Eser
AB	: Avrupa Birliği
b.	: Bent
Bkz.	: Bakınız
BÜHFD	: Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
C.	: Cilt
E.	: Esas
f.	: Fıkra
GDPR	: General Data Protection Regulation
HD.	: Hukuk Dairesi
İÜHFD	: İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	: Karar
KVKK	: Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
m.	: Madde
RG.	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
T.	: Tarih
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TMK	: Türk Medeni Kanunu

GİRİŞ

Veri sorumlusu tarafından bir veri işleyene kişisel verilerin işlenmesine ilişkin yetki verilebilir. Veri sorumlusu, bir işçisini bu konuda yetkilendirebileceği gibi üçüncü bir gerçek veya tüzel kişi aracılığıyla da kişisel verilerin işlenmesini sağlayabilir. Üçüncü kişi aracılığıyla kişisel verilerin işlenmesinin sağlandığı durumda, veri sorumlusu ile üçüncü bir gerçek ya da tüzel kişi arasında bir sözleşme ilişkisi kurulur. Çalışmamızda da esas olarak, veri işleyenin veri sorumlusundan ayrı bir gerçek veya tüzel kişi olduğu durumda, veri işleyen ile veri sorumlusu arasında akdedilecek kişisel veri işleme sözleşmesi incelenecektir.

Kurulan işbu sözleşme ilişkisi kapsamında genel olarak; kimlerin verilerinin işleneceği, hangi tür kişisel verilerin işleneceği, kişisel verilerin toplanması ve saklanması için hangi metotların kullanılacağı, kişisel verilerin muhafazasını sağlamak amacıyla veri güvenliğinin nasıl sağlanacağı, kişisel verilerin transferinin nasıl gerçekleştirileceği, kişisel verilerin silinmesine ilişkin yöntemler ile tarafların hak ve yükümlülükleri belirlenir. Görüldüğü üzere; veri sorumlusunun kişisel verilerin işlenmesi hususunda bir gerçek veya tüzel kişiyi sözleşme ile yetkilendirmesi doğrultusunda kişisel veri işleme sözleşmesi ortaya çıkmış olur.

Kişisel veri işleme sözleşmesi kanunda tip olarak belirlenmemiş olup, taraflar sözleşme özgürlüğü doğrultusunda bir ilişki kurmuş olurlar. Kurulan bu ilişki doğrultusunda veri işleyen veri sorumlusu adına kişisel verileri işleyecek olduğundan, yaptırımların hangi taraf üzerinde hüküm doğuracağı uygulamada karşımıza çıkan bir meseledir. Örneğin, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda veri güvenliğini sağlamak için tedbirlerin alınması hususunda veri sorumlusu, veri işleyen ile birlikte müştereken sorumlu tutulmuştur.

Çalışmamızda da genel olarak, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında uygulamada gitgide daha sık karşımıza çıkan veri sorumlusu ile veri işleyen arasında kurulacak kişisel verilerin işlenmesini konu edinen sözleşmenin kapsamı, hukuki niteliği, şekli, unsurları, tarafların hak ve yükümlülükleri ile sözleşmenin sona ermesine ilişkin bir inceleme yapmak amaçlanmıştır.

Dört bölümden oluşan bu çalışmanın birinci bölümünde öncelikle kişisel veri işleme sözleşmesinin tanımı yapılacak, sözleşmenin tarafları ile taraflar arasında kurulacak ilişki gereğince uyulacak ilkelere ilişkin açıklamalara yer verilecektir. Çalışmanın ikinci bölümde ise, sözleşmenin hukuki niteliği ve şekli üzerinde durulacak ve takiben üçüncü bölümde sözleşmenin unsurları belirtilecek ve tarafların yükümlülüklerine ilişkin tespitlerde bulunulacaktır. Çalışmamızın üçüncü bölümde tarafların yükümlülüklerine ilişkin inceleme yapılırken, sözleşmenin sona ermesi halinde meydana gelen sonuçlar üzerinde de durulacak, tarafların bu husustaki sorumlulukları irdelenecek ve çeşitli ihtimallere göre sona erdirmenin doğuracağı hüküm ve sonuçlar değerlendirilecektir. Çalışmamızın son bölümü olan dördüncü bölümde, vekalet sözleşmesine ilişkin sona erme sebeplerinin kişisel veri işleme sözleşmesine kıyas edilmesi sonucunda genel ve özel sona erme halleri açıklanmaya çalışılacaktır.

Çalışmamız araştırmalarımız neticesinde edinmiş olduğumuz tespit ve kanaatleri paylaştığımız sonuç bölümü ile tamamlanacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KİŞİSEL VERİ İŞLEME SÖZLEŞMESİNİN TANIMI, TARAFLARI VE TARAFLAR ARASINDA KURULACAK İLİŞKİ GEREĞİNCE UYULACAK İLKELER

1.1. Sözleşmenin Tanımı

Veri işleyenin, veri sorumlusunun çıkarları ve direktifleri doğrultusunda onun adına kişisel veri işleme faaliyetini üstlendiği; veri sorumlusunun ise bu iş görme borcu mukabilinde ücret ödemeyi yüklediği sözleşmeye denir.¹

1.2. Sözleşmenin Tarafları

1.2.1. Veri Sorumlusu

Veri sorumlusu, 6698 Sayılı KVKK'da: "*kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişi*" şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanımdan anlaşıldığı üzere; kişisel verilerin elde edilmesinden saklama süresinin sona ermesine kadar, kişisel veriler üzerindeki her türlü işleme ilişkin karar verme yetki ve sorumluluğu veri sorumlusuna aittir. Dolayısıyla, veri işleme sürecinin kapsamı veri sorumlusu tarafından tayin edilecektir.

Veri sorumlusuna bir örnek vermek gerekirse; bir şirket iş hukuku gereğince çalışanına ilişkin özlük bilgilerini işlemekle yükümlüdür. Hatta işlediği kişisel verileri sosyal güvenlik ve vergi düzenlemeleri doğrultusunda aktarmaktadır. Her ne kadar bu veri işleme faaliyetinin hukuki bir dayanağı olsa da, çalışanın kişisel verilerini işleyen bu şirketin veri sorumlusu olarak yükümlülükleri bulunmaktadır.

¹ Furkan Güven Taştan, **Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması**, B. 2, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, Kasım 2017, s. 119.

1.2.2. Veri İşleyen

Veri işleyen ise, 6698 Sayılı KVKK'da aynen: “*Veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak onun adına kişisel verileri işleyen gerçek veya tüzel kişi*” olarak ifade edilmiştir. Dolayısıyla veri işleyen, veri sorumlusunun talimatları çerçevesinde ve onun adına hareket eden bir gerçek veya tüzel kişidir. Veri işleyen veri sorumlusuna bağımlı olması gerekmemektedir. Örneğin, veri sorumlusunun tüzel kişi olduğu ihtimalde, veri sorumlusu ile aynı organizasyona bağlı olarak faaliyetlerini yürütmeyen tamamen ayrı bir gerçek veya tüzel kişinin de veri işleyen olabilmesi mümkündür. Nitekim veri sorumlusu ile veri işleyen aynı kişi bünyesinde de mevcut olabilecek olup, veri işleyen veri sorumlusunun bağlı bir birimi ya da işçisi olması da mümkündür.² Ancak yukarıda da ifade ettiğimiz üzere, çalışmamızda ağırlıklı olarak veri işleyen veri sorumlusundan ayrı bir gerçek veya tüzel kişi olduğu durumda, veri işleyen ile veri sorumlusu arasında kurulacak veri işlemeye ilişkin ilişki incelenecektir.

Önemle belirtmek gerekir ki; veri işleyen, işlediği verilere ilişkin direkt olarak bir menfaati olmamalı, sadece veri sorumlusu adına kişisel veri işleme faaliyetini yürütmesi gerekmektedir.³ Örneğin; bir arşivleme şirketi, müşterisi olan şirketin dosyaladığı veriler bakımından veri işleyendir. Zira; bu verileri kendi menfaati doğrultusunda işlemediği gibi, veri sorumlusunun talimatları çerçevesinde işlemektedir.⁴

1.2.3. Veri İşleyen ve Veri Sorumlusu Arasındaki Fark

Veri işleme faaliyetini yapan gerçek ve tüzel kişilerin Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamındaki hak ve yükümlülüklerinin belirlenmesi ve bu yükümlülüklerin ihlali sonucunda ortaya çıkacak idari para cezalarının tespit edilmesi için veri sorumlusu ve veri işleyen kavramlarının ayrımı büyük önem teşkil etmektedir.

Bir gerçek veya tüzel kişinin, aynı anda hem veri sorumlusu, hem de veri işleyen olabilmesi mümkündür. Mesela; bir insan kaynakları şirketi kendi personeliyle ilgili

² Murat Volkan Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması Hukuku**, B. 2, İstanbul: Hukuk Akademisi Eğitim ve Yayıncılık, Kasım 2019, s. 135.

³ Dülger, **a.g.e.**, s. 133-136.

⁴ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Örneklerle Kişisel Verilerin Korunması**, s. 60. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5520/Orneklerle-Kisisel-Verilerin-Korunmasi>

tuttuğu verilere ilişkin olarak veri sorumlusu olarak addedilecekken, hizmet verdiği müşterilere ilişkin veriler bakımından ise veri işleyen olarak sayılacaktır.⁵

Veri işleyenin işlemleri, veri işleme faaliyetinin teknik bölümü ile ilgilidir. Veri sorumlusu ise, kişisel verilerin işlenmesine ilişkin kararları alma yetkisine sahiptir. Veri sorumlusu, kişisel verilerin işlenmesinin amacına ve yöntemine karar verir. Başka bir anlatımla, kişisel veri işleme faaliyetinin “neden” ve “nasıl” yapılacağını belirleyecek olan veri sorumlusudur.

Toplanacak kişisel veri türlerini, verileri toplama yöntemini, toplanacak verilerin hangi amaçlarla işleneceğini, kimlerin kişisel verilerinin toplanacağını, toplanacak verilerin paylaşılıp paylaşılmayacağını, paylaşılacaksa kiminle paylaşılacağı, kişisel verilerin ne kadar süre saklanacağını ve saklama süresi bittikten sonra hangi yöntem izlenerek imha edileceğini veri sorumlusu belirleyecektir.⁶

Kişisel Verileri Koruma Kurumu’nun “Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen” adlı rehberinde, veri sorumlusunun kişisel veri işleme sözleşmesi ile,

- Kişisel verilerin toplanmasına ilişkin hangi teknolojik sistemlerin veya diğer yöntemlerin seçileceğine,
- Kişisel verilerin hangi metotlarla muhafaza edileceğine,
- Kişisel verilerin korunması için belirlenen güvenlik tedbirlerinin ayrıntılarına,
- Kişisel verilerin aktarımının yapılacağı metotlara,
- Kişisel verilerin muhafaza edilmesine ilişkin sürelerin uygulanabilmesi için belirlenecek yöntemlere,
- Kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi ve anonim hale getirilmesine ilişkin belirlenecek yollara ilişkin karar verme yetkisini veri işleyene devredebileceği ifade edilmiştir.⁷

Görüldüğü üzere; ayırt edici husus, kişisel verilerin işlenmesi noktasında genel kontrol ve karar yetkisinin kime ait olduğuna ilişkindir. Örneğin, bir şirkete bağlı olarak hizmet veren bir bayi, o şirketin talimatları doğrultusunda kişisel veri işleme

⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen**, s. 5. <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/f63e88cd-e060-4424-b4b5-f6413c602060.pdf>

⁶ Dülger, **a.g.e.**, s. 118.

⁷ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen**, s. 3-4.

fiilini gerçekleştiriyorsa, talimatları veren şirket veri sorumlusu olarak nitelendirilecektir.

Ancak, belirli bir mesleği icra etmek için, meslek kuralları doğrultusunda veri işleyenler, mesela avukatlar, müvekkillerine verdikleri hizmete ilişkin işledikleri veriler kapsamında veri sorumlusu olarak addedilirler. Zira, bir avukat takip ettiği davada vekaleten hareket ediyorsa da, bu davayı nasıl yürüteceği ile verilerin nasıl işleneceği ile hangi verilerin işleneceğine ilişkin Avukatlık Kanunu ile avukatlık meslek kuralları doğrultusunda ilerlemektedir. Mesleki yükümlülükler sebebiyle, avukatların, kişisel verileri nasıl işleyeceklerine ilişkin yetki ve sorumluluk kendilerine aittir. Bu noktada, avukatlar, müvekkillerinin talimatları doğrultusunda hareket ediyor gibi gözükse de, meslek kuralları gereğince, kişisel veriler bakımından mesuliyetten kurtulmaları mümkün değildir. Başka bir örnek vermek gerekirse; mali müşavirlerin hukuka ve usule aykırı işlem yapmama yükümlülüğü bulunmakta olup, müşterilerinin gerçeğe uygun olmayan fiillerini ilgili birimlere bildirmeleri gerekmektedir. Buradan da görüldüğü gibi, meslek kuralları doğrultusunda veri işleyen bu kişilerin, kişisel verilerin işlenmesi hususunda yetki ve sorumluluk sahibi olduğu ortadadır.⁸

1.3. Veri Sorumlusu ile Veri İşleyen Arasında Kurulacak İlişki Çerçevesinde Uyulacak İlkeler

1.3.1. Veri İşleyenin Seçimine İlişkin

Veri sorumlusunun kendisi adına veri işleyecek kişiyi seçerken, dikkat etmesi gereken birkaç husus bulunmaktadır. Bunlar veri sorumlusu tarafından seçilen veri işleyenin; kişisel verileri koruyabilip koruyamayacağı, talimatlara uyup uymayacağı ile teknik ve idari açıdan gerekli güvenlik tedbirlerini alabilip alamayacağı olarak özetlenebilir. Sonuç olarak, veri sorumlusunun belirli özellikleri bünyesinde barındıran bir veri işleyen ile ilişki kurması gerekmektedir.⁹

⁸ Dülger, a.g.e., s. 120.

⁹ Dülger, a.g.e., s. 482.

1.3.2. Veri İşleyenin Sağladığı Güvencelerin Devamına İlişkin

Sadece yukarıda belirtilen niteliklere sahip bir veri işleyenin seçilmesi de yeterli olmadığı gibi, veri işleyenin yukarıda belirtilen özelliklere, veri işleme eylemini gerçekleştirdiği süre boyunca sahip olması gerekmektedir. Bu doğrultuda, veri sorumlusunun denetim yaparak, sözleşmeye uygun bir şekilde veri işleme faaliyetinin yürütülüp yürütülmediğini, veri işleyenin aldığı tedbirleri, bu güvenlik tedbirlerinin yeterli olup olmadığı ile uygulanıp uygulanmadığına ilişkin çalışmalar gerçekleştirmesi yerinde olacaktır. Zira ileride detaylı olarak değineceğimiz üzere; Kişisel Verilerin Korunması Kanunu uyarınca, veri işleyen ile veri sorumlusu veri güvenliğine ilişkin tedbirlerin alınmasından birlikte sorumludur.¹⁰

1.3.3. Yazılı Sözleşme İlkesi

Aşağıda sözleşmenin şekline ilişkin daha detaylı açıklamalarda bulunacağımızı belirtmekle birlikte, Genel Veri Koruma Tüzüğü (General Data Protection Regulation) kapsamında açıkça hükmedilen ancak Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda belirtilmeyen yazılı sözleşme ilkesi doğrultusunda, veri sorumlusu ile veri işleyen arasında veri işlemeye yönelik eylemlerin yazılı bir sözleşme veya başkaca hukuki tasarruflar ile yürütülmesi gerekmektedir. Bu yazılı sözleşmenin veri işleyenin yükümlülükleri ile kişisel veri işlemenin her aşamasına ilişkin detayları bulundurması da uygun olacaktır.

¹⁰ Dülger, **a.g.e.**, s. 483.

İKİNCİ BÖLÜM

SÖZLEŞMENİN HUKUKİ NİTELİĞİ VE ŞEKLİ

2.1. Sözleşmenin Hukuki Niteliği

2.1.1. Rızai Niteliği

Kişisel veri işleme sözleşmesinin kurulması için tarafların karşılıklı birbirine uygun beyanları yeterli olduğundan, işbu sözleşme rızai niteliktedir. Dolayısıyla, taraflar birden çok kişisel veri işleme sözleşmesi akdedebilirler.

2.1.2. Atipik Sözleşme Niteliği

Atipik sözleşmeler, kişilerin kendi iradeleri çerçevesinde yapılan ve kanunda tanımlanan herhangi bir sözleşme tipine uymayan bütün sözleşme türlerini tanımlamaktadır. Doktrinde, atipik(isimsiz) sözleşmeler; sui generis, karma ve bileşik olmak üzere üç çeşit olarak sayılmaktadır.¹¹

Kişisel veri işleme sözleşmesi, sözleşme özgürlüğü neticesinde ortaya çıktığı gibi kanunda da düzenlenmemiş olan atipik bir sözleşme türüdür. Bu sözleşme kapsamında, vekalet ve eser sözleşmelerine ilişkin edimleri barındırmaktadır. Bu itibarla, veri işlemeye ilişkin akdedilen bu sözleşmenin karma tipli sözleşme olarak tanımlanması gerekmektedir. Nitekim, en son çalışmalarda da (Furkan Güven, 2017) kişisel veri işleme sözleşmesi karma tipli sözleşme olarak nitelendirilmiştir.¹²

Sonuç olarak, bahse konu sözleşmenin, vekalet sözleşmesine ait edimlerine tarafların menfaatlerine ve olaya uygun düştüğü miktarda vekalet sözleşmesine ilişkin hükümler uygulanacak olup, sonuç borcuna ilişkin edimlere ise elverişli olduğu ölçüde eser sözleşmesine ilişkin hükümler tatbik edilecektir.

¹¹ Sui generis, karma ve bileşik olmak üzere üç çeşit olarak sayılan isimsiz sözleşmeler hakkında detaylı açıklamalar için Bkz. Fahrettin Aral, Hasan Ayrancı, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, B. 9, Ankara, Yetkin Yayınları, 2012, s. 52-53; Aydın Zevkliler, Emre Gökyayla, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, B. 15, Ankara, Turhan Yayıncılık, 2015, s. 12-23.

¹² Taştan, **a.g.e.**, s. 122.

2.1.3. İşgörme Borcu Doğurması

Veri işlemeye ilişkin yapılan sözleşmelerde veri işleyen, veri sorumlusunun menfaat ve talimatları doğrultusunda işgörme borcu altına girmektedir. Akdedilen işbu sözleşme ile taraflar arasında bir güven ilişkisi tesis edilmektedir.

İlgili sözleşmede, asli edim yükümlülüğü; kişisel verilerin veri sorumlusunun adına, faydasına ve iradesine uygun olarak işlenmesine ilişkin işinin görülmesidir. Bu doğrultuda veri işleyen, veri sorumlusunun verilerini işleme hususunda borçlanmış olduğundan, bir şeyi yapma konusunda borçlandığı ortadadır. Dolayısıyla, bahse konu sözleşmedeki asli edim yapma borcuna ilişkindir.

Bu yönleriyle, kişisel veri işleme sözleşmesinin vekalet sözleşmesi ile oldukça benzer edimleri ihtiva ettiği ortadadır. Sözleşmenin barındırdığı asli edimler, sözleşmenin hukuki niteliğinin tespit edilmesi hususunda oldukça zaruridir.

2.1.4. Sürekli Edim İhtiva Etmesi

Kişisel veri işleme sözleşmesinde, veri işleyenin yüklendiği edim; sürekli bir eylemle yerine getirildiğinden, sürekli borç doğurmaktadır. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun kapsamı değerlendirildiğinde, veri sorumlusunun ilgili sözleşmeyi yaparak kişisel verilerin işlenmesi hususunda veri işleyeni uzun bir zaman süresi için yetkilendirdiği düşünülmektedir. Bir edimin sürekli edim olarak nitelendirilmesi, sözleşme ilişkisinin geçersizliği ile ilişkinin sona erdirilmesi halinde uygulanacak maddeler açısından mühimdir¹³

2.1.5. İki Tarafa Borç Yükleme

Taraflar için sözleşmenin kazandırıcı ve borçlandırıcı etkiye sahip olması sebebiyle de, kişisel veri işleme sözleşmesi bir borç sözleşmesidir. İki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde, tarafların birbirlerine karşılıklı olarak edim yükümlülüğü bulunmaktadır.¹⁴

¹³ Sürekli edim ihtiva eden sözleşmelerin geçersizliği ile sona ermesine ilişkin detaylı bilgi için bakınız. Gülmelahat Doğan, "Sürekli Borç İlişkilerinde Borçlunun Temerrüdü", **Ankara Barosu Dergisi**, 2014/4, s. 385-413. <http://www.ankarabarasu.org.tr/site/ankarabarasu/tekmakale/2014-4/11.pdf>

¹⁴ Fahrettin Aral, Hasan Ayrancı, **a.g.e.**, s.388; Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, B. 3, Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2016, s. 706.

Veri işleyen, bahse konu sözleşme ile kişisel veri işleme borcunu yüklenmiş olup, asli edim yükümlülüğüne sahiptir. Kişisel veri işleme borcu kapsamında veri işleyenin, ilgili verileri veri sorumlusunun kendisine verdiği talimatlar ve işleme amacı dışında kullanmamak, KVKK hükümlerine aykırı olarak başkası ile paylaşmama, veri güvenliğini temin etmek, gerekli özeni göstermek borcu da bulunmaktadır.¹⁵

Vekalet sözleşmesine ilişkin Türk Borçlar Kanunu'nun 502. maddesinin 3. fıkrası, kişisel veri işleme sözleşmesi kapsamında değerlendirildiğinde, veri sorumlusu; bir teamülün veya bir sözleşme hükmünün bulunması halinde ücret ödeme borcunu yüklenecektir.¹⁶ Bu doğrultuda, ilgili sözleşmenin; vekalet sözleşmesine ilişkin hükümler doğrultusunda temel olarak eksik iki taraf borç yükleyen sözleşme niteliğinde olduğu söylenecektir.

Ancak, uygulamada kişisel veri işleme sözleşmesi ile veri sorumlusuna ücret ödeme borcu yükleneceği ortada olduğundan, bu durumda sözleşmenin tam iki tarafa borç yükleyen sözleşme niteliğinde olacağını da önemle belirtmek gerekir.

2.1.6. Sonuç Taahhüdü Vermesi

Yukarıda da ifade edildiği üzere; kişisel veri işleme sözleşmesinin kapsamında eser sözleşmesine özgü sonuç borcu da bulunmaktadır. Bu doğrultuda eser sözleşmesi, yüklenici eseri oluşturup teslim ettiği takdirde sona erecektir.¹⁷ Türk/İsviçre hukukunda olan hakim görüş, eser sözleşmesinin konusunun hem maddi edimler hem de gayri maddi edimler olabileceğine ilişkindir.¹⁸ Keza, bahse konu kişisel veri işleme sözleşmelerinde de, veri işleyen kişisel veri işlemeye yönelik edimi gayri maddi bir edimdir. Ayrıca, ilgili veri işlemeyi konu edinen sözleşmede veri işleyen taraf; verilerin işlenmesi eylemini değil, kişisel verilerin işleme sonucunu üstlenmektedir. Bu noktada, kişisel veri işleme sözleşmesi nitelik olarak vekalet sözleşmesinden ayrılmaktadır. Vekalet sözleşmesinde bir sonucun taahhüt edilebilmesi genellikle

¹⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi**, s. 112. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4197/Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanununa-Iliskin-Uygulama-Rehberi>

¹⁶ 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu, RG. 04.02.2011, S.27836, m. 502, f. 3, “Sözleşme veya teamül varsa vekil, ücrete hak kazanır.”

¹⁷ Zekeriya Kürşat, “Eser ve Vekalet Sözleşmelerinin Nitelendirilmesi Sorunu ve Nitelendirmenin Hükmü”, **İÜHFİM**, Ocak 2009, C.67, S.1, s. 142–166. <http://static.dergipark.org.tr/article-download/imported/1023009563/1023008866.pdf?>

¹⁸ Aydın Zevkililer, Emre Gökyayla, **a.g.e.**, s. 489.

mümkün olmadığından sadece edim fiiline ilişkin bir yükümlülük söz konusu olmaktadır.¹⁹

Kişisel veri işleme sözleşmelerinde, sonucun ortaya çıkması için gereken tüm tedbirler alınarak veri işlenmesi yerinde olacaktır. Örneğin, bilişim konusunda uzman bir veri merkezi şirketinin; farklı bir şirkete veri merkezi hizmeti verdiği ihtimalde, bu şirkete saklanacak verilerle ilgili sonuç taahhüdünde bulunacaktır. Ancak, bu faaliyeti yerine getirirken hangi teknolojik sistemleri kullandığına ilişkin detaylı olarak bir bilgi vermesine gerek yoktur. Zaten veri tabanı hizmeti veren şirketin, veri sorumlusuna gerekli güvenlik tedbirlerini aldığına ilişkin bilgi vermesi ve bu doğrultuda verdiği garantiler önemlidir. Buna ilaveten, veri tabanı hizmeti veren şirket, veri sorumlusunun belirlediği kapsam ve talimatlar doğrultusunda onun adına kişisel veri işleme faaliyetini gerçekleştirecektir. Netice itibarıyla, veri işleyen konumunda olan bilişim konusunda uzman olan veri merkezi şirketi; veri sorumlusunun talimatlarına uyararak, gerekli güvenlik tedbirlerini alarak ve özenle veri merkezi hizmetinden yararlanan şirketin verilerini işlediği sürece bu şirkete karşı sonuç taahhüdünü yerine getirmiş olacaktır.²⁰

Önemle belirtmek gerekir ki alınacak önlemlerin kapsamı, veri kategorilerine göre; özel nitelikli kişisel veriler ile diğer kişisel veriler olmak üzere ayrı ayrı belirlenmelidir.²¹ Zira KVKK'nın m. 6/4 hükmü gereğince, özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinde Kişisel Verileri Koruma Kurulu tarafından tayin edilen tedbirlerin alınması zorunludur. Bu doğrultuda, özel nitelikli kişisel verilerin korunması hususunda bir ayrıma gidildiği ortadadır.²² Netice itibarıyla, ilgili verilerin korunması ve muhafaza edilmesine yönelik tedbirlerin kapsamı; işlenecek veri kategorilerine ve yüklenilen edimlere göre değişiklik gösterecek ve belirlenecektir.

¹⁹ Fahrettin Aral, Hasan Ayrancı, **a.g.e.**, s. 390-391.

²⁰ Taştan, **a.g.e.**, s. 126.

²¹ Nihal Akyazıcı, "Kişisel Verileri Koruma Kurumu Kararlarının Değerlendirilmesi", **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 93, S. 2, 2019, s. 27.

<https://www.istanbulbarosu.org.tr/YayinDetay.aspx?ID=548&desc=Cilt:-93 Say%C4%B1:-2019/2>

²² Halil Emre Güler, "Türk Hukukunda Kişisel Verilerin İşlenmesinin Sınırları", **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 93, S. 5, 2019, s. 41.

<https://www.istanbulbarosu.org.tr/YayinDetay.aspx?ID=555&desc=Cilt:-93-Say%C4%B1:-2019/5>

2.2. Sözleşmenin Şekli

Kişisel verilerin işlenmesinin konu edildiği sözleşmelerin şekline ilişkin, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda sınırlayıcı herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. Dolayısıyla, kural olarak işbu sözleşme herhangi bir şekle bağlı olmaksızın kurulabilecektir.

Ancak, KVKK'da, yeterli korumanın bulunmadığı ülkelere veri aktarımını amaçlayan kişisel veri işleme sözleşmelerine ilişkin yazılı şekil şartı belirlenmiştir. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 9. maddesi²³ hükmüne göre; ilgili kişinin açık rızasının mevcut olması halinde kişisel veriler yurt dışına aktarılabilir. KVKK'nda kişisel verilerin yurt dışına aktarımı hususunda açık rızanın alınmadığı durumlar, aktarımın gerçekleştirileceği ülkede yeterli korumanın mevcut olup olmamasına göre ayrıma tabi tutulmuştur.²⁴ Kurul tarafından güvenli olduğu onaylanan yeterli korumanın mevcut olduğu ülkelere veri aktarılması, KVKK'nun m. 5/2 ile m. 6/3 hükümlerinde ifade edilen koşulların bulunması halinde mümkün olacaktır.²⁵ KVKK'nun m. 9 hükmü gereğince Türkiye'den yeterli korumanın olmadığı ülkelere kişisel verilerin aktarılması, bu konuda Türkiye'deki ve yabancı ülkelerdeki veri sorumluların yeterli korumanın sağlanacağına ilişkin yazılı taahhütte bulunması ve Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun izninin mevcut olması ile mümkün olabilecektir. Veri sorumlusundan veri sorumlusuna aktarım ve veri sorumlusundan veri işleyene aktarım konularında yeterli bir korumanın taahhüt edilmesine ilişkin Kişisel Verilerin Korunması Kurumu'nun yayınladığı örnek taahhütname metni bulunmakta olup, bu doğrultuda bahse konu her iki durum için de yazılı şekil şartının öngörüldüğü ifade edilebilecektir. Görüldüğü üzere; kişisel verilerin yurtdışına aktarımını kapsayan kişisel veri işleme sözleşmelerinin yazılı şekilde yapılması gerekmektedir. Nitekim, Avrupa Birliği'ndeki veri koruma kurumları da kişisel verilerin yurtdışına aktarılması hususunda sözleşme örnekleri hazırlamıştır.²⁶

²³ 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, RG. 07.04.2016, S. 29677, m. 9 f. 2, b. b, "Yeterli korumanın bulunmaması durumunda Türkiye'deki ve ilgili yabancı ülkedeki veri sorumlularının yeterli bir korumayı yazılı olarak taahhüt etmeleri ve Kurulun izninin bulunması, kaydıyla ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın yurt dışına aktarılabilir."

²⁴ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Kişisel Verilerin Yurt Dışına Aktarılması**, s. 1, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4106/Kisisel-Verilerin-Yurtdisina-Aktarilmasi>

²⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Kişisel Verilerin Yurt Dışına Aktarılması**, s. 3-5.

²⁶ Taştan, **a.g.e.**, s. 128.

Türk Hukuku bakımından, isimsiz sözleşme niteliğindeki kişisel veri işleme sözleşmesinin şekline ilişkin olarak herhangi bir şart öngörülmemişse de, uygulamada verinin paylaşımı ve işlenmesine ilişkin bir sözleşmenin yazılı bir şekilde akdedilmesi gerektiği kanaatindeyim.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SÖZLEŞMENİN UNSURLARI VE TARAFLARIN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

3.1. Sözleşmenin Unsurları

3.1.1. Kişisel Verilerin İşlenmesi

Kişisel verinin tanımı ile hangi verilerin kişisel veri niteliğinde olup olmadığının sınırlı ve net bir yanıtı yoktur. Ancak, belirli ya da belirlenebilir olan bir gerçek kişiye ait her türlü bilgi kişisel veri olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla, genel olarak bir kişiyi saptamaya ilişkin olan her türlü bilginin o kişinin kişisel verisi olduğu söylenebilir.

Esas olarak, kişinin toplumdaki yerine bağlı olarak ortaya çıkan kişinin adı, soyadı, kimlik numarası, medeni durumu, doğum yeri, doğum tarihi veya adresi gibi bilgiler kişinin kişisel verileri olarak kabul edilir. Fakat, günümüzde teknolojinin gelişmesi ve hayatımızda önemli bir yere sahip olması sonucunda elektronik postalar, sosyal medya adreslerindeki paylaşımlar veya banka hesap bilgileri gibi birçok kişisel veri ortaya çıkmıştır.²⁷

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 3. maddesinde de kişisel veriler: *"kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi"* şeklinde tanımlanmıştır.

Kimliği belirli kılan veriler, farklı bir bilgi veya komplike işlemlere gerek olmaksızın, doğrudan ilgili kişiyi gösterir.²⁸ Örnek vermek gerekirse ilgili kişinin kimlik numarası, ilgili kişinin diğer kişilerden doğruca ayırt edilmesini temin etmekte olduğundan, kimliği belirli kılan veridir.²⁹ Kimliğin belirlenebilir olması ise, ilgili kişinin kimliğinin doğrudan doğruya değil de, muhtelif bilgiler ile ilişkilendirilerek

²⁷ Dülger, **a.g.e.**, s. 1.

²⁸ Oğuz Şimşek, **Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması**, B.1, İstanbul, Beta Yayınları, Şubat 2008, s. 122.

²⁹ Şimşek, **a.g.e.**, s. 122.

belirli hale gelmesi anlamına gelmektedir.³⁰ Bu durumda, ilgili kişinin kimliğinin sarıh olarak tespit edilebilmesi için çeşitli bilgiler kullanılmalıdır.³¹ Örneğin sadece doğum yeri, doğum tarihi, anne adı gibi bilgiler ile ilgili kişinin tespit edilmesi mümkün değildir; bu bilgilerin birbiri ile ilişkilendirilmesi suretiyle ilgili kişinin kimliğinin belirlenmesi mümkün olacaktır.³²

Bu itibarla kişisel verinin, kimliği belirli ya da belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin kişinin ayırt edici özellikleri ve niteliklerini belirleyen her türlü bilgiyi kapsadığı açıktır. Dolayısıyla kişisel veri tanımı, sadece kimlik bilgileri gibi kişinin net bir şekilde tespit edildiği bilgileri değil; gerçek kişinin fiziksel, sosyal, mesleki, sosyal, ekonomik ve diğer özelliklerine ait bilgilerini de kapsamaktadır.³³

Nitekim Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 3. maddesinin gerekçesinde de, kişisel verilerin; somut bir şekilde gerçek kişinin fiziki, ekonomik, kültürel ya da psikolojik durumuna ilişkin bilgileri veya araç plakası, ses kaydı, fotoğraf, vergi numarası gibi herhangi bir bilginin gerçek kişiyle ilişkilendirilmesi neticesinde kişinin tespit edilmesine neden olan verileri kapsadığı ifade edilmiştir.

Özetle, kişisel veri; kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişinin fiziği, soy bilgisi, sağlığı, ikameti, IP adresi, banka bilgisi, adli sicil bilgisi, dini görüşü, sosyal medyada paylaştığı resimleri ve parmak izi dahil olmak üzere doğrudan veya dolaylı olarak kişiyi tarif eden her çeşit bilgidir.³⁴

Görüldüğü üzere, kişisel veri kavramının üç temel unsuru bulunmaktadır. Bunlar; kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişi, veri ve verinin ilgili kişiye ilişkin olmasıdır.

Özel nitelikli kişisel veriler ise, ilgili kişilerin haksızlığa ya da ayrımcılığa uğramasına sebep olma riski bulunduran verilerdir.³⁵ Bu nedenle, özel nitelikli kişisel

³⁰ Sümeyra Karınçu, **Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmemesi Kabahati** (Yüksek Lisans Tezi), T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul 2019, s. 5.

³¹ Şimşek, **a.g.e.**, s. 122; A. Çiğdem Ayözger Öngün, **Kişisel Verilerin Korunması: Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Özel Düzenlemeler Dahil**, B. 2, İstanbul, Beta Yayınları, Ocak 2019, s. 12.

³² Şimşek, **a.g.e.**, s. 122; Öngün, **a.g.e.**, s. 12.

³³ Dülger, **a.g.e.**, s. 85.

³⁴ Dülger, **a.g.e.**, s. 5.

³⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurulu, **Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular**, s. 22. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4196/Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Hakkinda-Sikca-Sorulan-Sorular>

veriler işlenirken çok daha katı önlemler alınmalıdır.³⁶ KVKK'nın m. 6 hükmünde özel nitelikli kişisel veriler aynen: *“Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri”* şeklinde sınırlı olarak belirlenmiştir. Özel nitelikli kişisel verilerin ilgili maddede tek tek sayılmış olması sebebiyle bu çerçevenin genişletilmesi olasılığı da bulunmamaktadır.³⁷

Kişisel verilerin işlenmesi, 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun m. 3/e hükmünde aynen: *“Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemi”* şeklinde ifade edilmiştir.

Kişisel verilerin işlenmesi fiili, kişisel veri işleme sözleşmesinin asli edimi niteliğindedir. Yukarıdaki tanımdan da görüldüğü üzere; kişisel veriler üzerinde gerçekleştirilen tüm işlemler kişisel veri işleme sözleşmesinin asli edimini ihtiva etmektedir.³⁸ Bu doğrultuda, veri işleme fiillerininin tek tek sayılması mümkün değildir. Çünkü, örneğin kişisel verilerin sadece veri saklama cihazlarına aktarılması veya bir otelde konaklayacak kişinin kimlik bilgilerinin alınması işlemi bile bir kişisel veri işleme eylemidir.³⁹

Önemle belirtmek gerekir ki, kişisel verilerin işlenmesine yönelik temel ilkeler vardır. Bu ilkeler, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 4. maddesinde; hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma, doğru ve güncel olma, belirli, açık ve meşru amaçlara yönelik işleme, işlendikleri amaçla sınırlı ve ölçülü olma ve ilgili mevzuatta belirtilen veya işlendikleri amaca uygun süre kadar muhafaza edilme olarak ifade edilmiştir.

³⁶ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular**, s. 22.

³⁷ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular**, s. 22.

³⁸ Taştan, **a.g.e.**, s. 129.

³⁹ Dülger, **a.g.e.**, s. 113-114.

Yukarıda sayılan kişisel verilerin işlenmesine hakim olan ilkeler, kişisel veri işleme sürecinin temelinde mevcut olmalı ve tüm işlemler bu ilkeler doğrultusunda yapılmalıdır.⁴⁰

3.1.2. Ücret Ödeme Borcu

Veri sorumlusunun bahse konu sözleşmedeki asli edimi, kişisel veri işleme faaliyetinin karşılığı olarak ücret ödeme borcudur. Vekalet sözleşmesine ilişkin maddeler doğrultusunda, kişisel veri işleme sözleşmesinde ücret ödeme borcu ancak sözleşme ya da buna ilişkin teamülün bulunması halinde ortaya çıkacaktır. Bu doğrultuda, vekalet sözleşmesinde ücretin kural olarak zorunlu olmadığını söyleyebiliriz.⁴¹ Ancak günümüzde, vekalet konu hizmet ve işlemlerin ticarileştiği ortada olduğundan, aksine bir anlaşma yapılmadığı takdirde, kişisel veri işleme sözleşmesinin akdedilmesi ile ücret ödeme borcunun doğacağı kanaatindeyim. Ancak, ücrete ilişkin alacağın muaccel olması için veri işleyen kişisel veri işlemeye ilişkin borcunu yerine getirmesi gerekmektedir.⁴²

Veri sorumlusunun bordrosu altında veri işlemekle yetkili çalışanlar açısından ise, kişisel veri işleme sözleşmesi ücret ödeme borcuna ilişkin vekalet sözleşmesinden ayrılmış olacaktır. Zira, bu durumda, veri sorumlusu işveren olarak bir işçi ile veri işleme faaliyetine ilişkin iş akdi tesis edecek olup, veri işleyen her açıdan bağımlı olarak veri işleme fiilini sürdürecektir. Sonuç olarak bu ihtimalde, kişisel veri işleme sözleşmesine kıyasen vekalet sözleşmesi hükümlerinin uygulanması mümkün olmayacaktır.⁴³

3.1.3. Taraflar Arasındaki Uygun İrade Beyanları

Yukarıda kişisel veri işleme sözleşmesinin rızai olması niteliğinden bahsederken, sözleşmenin kurulması için tarafların karşılıklı birbirine uygun beyanlarının yeterli olduğunu ifade etmiştik. Bu doğrultuda, veri sorumlusu ile veri

⁴⁰ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler**, s. 3. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4189/Kisisel-Verilerin-Islenmesine-Iliskin-Temel-Ilkeler>

⁴¹ Mustafa Alper Gümüş, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, C. 2, B. 3, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2014, s. 130; Haluk Tandoğan, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, C. 2, B. 5, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2010, s. 365.

⁴² Taştan, **a.g.e.**, s. 130

⁴³ Taştan, **a.g.e.**, s. 131.

işleyen; kişisel verilerin işlenmesi ile işleme mukabilinde ödenecek ücret konularında karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanlarında bulunması gerekmektedir.

3.2. Tarafların Yükümlülükleri

3.2.1. Veri İşleyenin Borçları

3.2.1.1. Kişisel Veri İşleme Borcu

Veri işleyenin asli ediminin kişisel veri işleme olduğu ile bu edimin sonucundan da sorumlu olduğuna yukarıda detaylı olarak değinmiştik. Bu sebeple, kişisel veriler üzerinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin kişisel veri işleme sözleşmesinin asli edimini ihtiva ettiğini ve veri işleyenin bu borcu ifa ederken veri sorumlusunun belirlediği kapsam doğrultusunda, talimatlarına uygun şekilde, gerekli güvenlik tedbirlerini alarak ve özenle hareket etmesi gerektiğini tekrar etmekle yetineceğiz.⁴⁴

3.2.1.2. Şahsen İfa borcu

Vekalet sözleşmesi hükümlerinin bahse konu sözleşmeye kıyas edilmesi sonucunda, veri işleyenin borcunu şahsen ifa etmek ile yükümlü olduğunu ifade etmek gerekir. Zira veri sorumlusu, yetkinlikleri ile kapasitesi doğrultusunda veri işleyeni seçmekte ve bir sözleşme ilişkisi kurmaktadır. Ancak veri işleyen borcunu şahsen ifa ederken, üçüncü kişilerden yardım alabilir. Bu ihtimalde, üçüncü kişinin eylemlerinden de veri işleyen mesul olacaktır.

Ayrıca, veri sorumlusu veri işleme faaliyetini veri işleyen dışında bir üçüncü kişiye yaptırmak noktasında açıkça veya zımni olarak rıza gösterdiyse, bu durumda veri sorumlusu alt işlemeyi kabul etmiş olacaktır. Sözleşmede açıkça alt işlemenin yapılabileceğine ilişkin hüküm bulunuyorsa, veri sorumlusunun açıkça rıza gösterdiği söylenebilecektir. Zımni olarak gösterilen rızaya bir örnek vermek gerekirse; özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi hususunda Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun belirleyeceği bazı niteliklere veri işleyen tarafından sahip olunmadığı açık olmasına rağmen sözleşmenin kurulması ihtimalinde, bu konuya ilişkin alt işlemeye zımni olarak rıza verildiği kabul edilecektir. Bu durumda, veri sorumlusu veri işleyenin özel nitelikli kişisel verileri işlemesi hususunda gerekli güvenlik koşullarını sağlamadığını bilerek sözleşme kurduğundan ve kişisel verilerin korunmasına ilişkin gerekli

⁴⁴ Kişisel verilerin işlenmesine ilişkin detaylı bilgi için Bkz. s. 14.

güvenlik standartlarını sağlamaktan veri sorumlusu mesul olduğundan, özel nitelikli kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesine ilişkin sorumluluk da veri sorumlusu nezdinde olacaktır.

Bir diğer istisna ise, kişisel verilerin sözleşmede belirlenen veri işleyen dışında bir kişi tarafından işlenmesinin zorunlu olduğu durumdur. Örnek vermek gerekirse, yurt dışında işlenecek veriler için o ülkenin veri koruma mevzuatına göre belirli standartları sağlayamayan sözleşme ile seçilen veri işleyenin o ülkede veri işlemeye ilişkin yetkisi bulunmayabilir. Bu halde, bahse konu ülkede kişisel veri işleme faaliyeti gerçekleştirmek noktasında o ülkenin veri koruma standartlarına uyarak o ülkede veri işlemeye yetkili kılınmış bir veri işleyenin bu faaliyetini yerine getirmesi gerekecektir.⁴⁵

Alt işleme, veri sorumlusu ile veri işleyen arasında akdedilen kişisel veri işleme sözleşmesinden doğan borçların bir kısmının ya da tümünün, önceki kişisel veri işleme sözleşmesinden bağımsız olan yeni bir sözleşmeyle alt işleyene devridir.⁴⁶ Alt işlemenin mevcut olduğu halde, ilk kişisel veri işleme sözleşmesinin tarafı olan veri sorumlusu ile alt işleyen arasında bir sözleşme akdedilmeyecektir.⁴⁷ Ancak ilk sözleşmenin tarafı olan veri işleyen ile alt işleyen arasında yeni bir kişisel veri işleme sözleşme ilişkisi kurulacaktır. Buna ilaveten, veri sorumlusu ile veri işleyen arasındaki ilk kişisel veri işleme sözleşmesi devam edecektir. Bahse konu alt işleme sözleşmesinin yazılı olarak akdedilmediği sadece alt işleyene sözlü olarak talimat verildiği durumda, alt işlemeyi gerçekleştiren veri işleyenin belirlenmesi mümkün olmayacağından, alt işlemeye ilişkin yapılan sözleşme ilişkisinin önemi kalmayacaktır. Bu doğrultuda, alt işlemeye ilişkin akdedilecek bağımsız ve yeni sözleşmenin yazılı olarak akdedilmesinin gerekli olduğu belirtilmelidir.

Veri işleyenin alt işlemeye ilişkin yetkisi mevcutsa, yalnızca alt işleyeni seçmek ve talimat vermek noktasında itinalı olması gerekmektedir. Bunun dışında, veri işleyenin alt işleyenin faaliyetlerine ilişkin mesuliyeti bulunmamaktadır. Bu durumda, veri sorumlusu veri işleyene karşı sahip olduğu hakların tümünü alt işleyene karşı öne

⁴⁵ Taştan, **a.g.e.**, s. 132-133.

⁴⁶ Haluk Tandoğan, **a.g.e.**, s. 459.

⁴⁷ Fahrettin Aral, Hasan Ayrancı, **a.g.e.**, s. 404.

sürebilecektir. Ancak veri işleyen alt işleme hususunda yetkili değilse, alt işleyenin faaliyetlerinden kendisi yapmışçasına sorumlu olacaktır.⁴⁸

3.2.1.3. Gerekli Özeni Gösterme ve Güvenlik Tedbirlerini Alma Borcu

Kişisel veri işleme sözleşmesine vekalet sözleşmesine ilişkin hükümlerin uygulanması sonucunda, veri işleyen kişisel veri işleme faaliyetini sürdürürken gerekli özeni gösterme yükümlülüğü bulunmaktadır.

Nitekim, kişisel veri işlerken yerine getirilmesi gereken özen borcunun kapsamı aslında, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'ndan da gelmektedir. 6698 sayılı KVKK'nın 12/1. maddesi, veri sorumlusuna kişisel verilerin hukuka aykırı şekilde işlenmesine engel olmak ve işlenen kişisel verileri muhafaza etmek için her türlü teknik ve idari tedbiri alarak veri güvenliğini temin etmek sorumluluğunu yüklemiştir. Daha önce de bahsettiğimiz üzere; veri sorumlusu akdedeceği kişisel veri işleme sözleşmesi ile, bu yükümlülüğünü veri işleyene devredebilecektir. Bu ihtimalde, veri sorumlusunun seçtiği veri işleyen, her türlü idari ve teknik tedbiri almaktan sorumlu olacaktır. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki; sözleşme ile veri sorumlusunun veri güvenliğini sağlamak noktasında yükümlülüğünü veri işleyene devretmesi hususu, sadece veri sorumlusu ile veri işleyen arasındaki iç ilişki bakımından hüküm ifade edecektir. Zira, KVKK'nın m. 12/2 hükmünde veri sorumlusunun veri güvenliğine ilişkin tedbirlerin alınması hususunda veri işleyen veya alt işleyen ile birlikte müştereken sorumlu olacağı açıkça belirtilmiştir.

Nitekim, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin 08.05.2019 tarih, 2019/979 Esas ve 2019/2679 Karar sayılı kararında, veri güvenliği ihlallerinden dolayı veri işleyenin de veri sorumlusuyla birlikte sorumlu olacağına karar verilmiştir. Kısaca ilgili karardan bahsetmek gerekirse, dava haksız fiil sebebiyle maddi ve manevi tazminat talebine ilişkindir. Davaya konu olayda, davacının rızası olmaksızın kimlik bilgileri kullanılarak ve imzasını taklit edilerek davacı adına telefon hattı çıkarılmış, telefon faturasının ödenmemesi sebebiyle davacı aleyhine icra takipleri açılmış bu sebeple davacı menfi tespit davası açmak zorunda kalmıştır. Ayrıca, davalının işbu eylemi sebebiyle hakkında ceza yargılaması yürütülmüş ve yargılama esnasında alınan bilirkişi raporuyla imzanın davacının eli ürünü olmadığı tespit edilmiştir. Bu sebeple,

⁴⁸ Fahrettin Aral, Hasan Ayrancı, **a.g.e.**, s. 405.

ceza yargılaması neticesinde davalı hakkında mahkumiyet hükmü kurulmuştur. Bahse konu haksız fiil sebebiyle açılan maddi ve manevi tazminat talepli davada ise, Yerel Mahkeme tarafından davanın kısmen kabulüne karar verilmiş olup, bu hükme karşı davacı tarafından temyiz kanun yoluna başvurulmuştur. Bunun üzerine, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi tarafından aynen: *“Tüm dosya kapsamından, davalı ... tarafından davacının kimlik bilgileri kullanılmak suretiyle davalı ...AŞ’ye ait hat çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Davalı ... AŞ bayisini iyi seçmek ve onu yeterince eğitip denetlemekle yükümlü olduğundan bayisinin işlemleri sonucu oluşan zararlardan sorumlu tutulmalıdır. Hal böyle olunca, mahkemece, Davalı ... AŞ yönünden işin esasının incelenerek sonucu dairesinde hüküm kurulması gerekirken yazılı şekilde davanın husumetten reddine karar verilmiş olması doğru değildir.”* şeklinde açıklamalarda bulunulmuştur. Nitekim veri işleyen niteliğinde olan bayi hakkında da: *“Davalı ... tarafından davacının kimlik bilgilerinin kullanılması suretiyle hat çıkarılması işleminde bayi olarak gereken dikkat ve özeni göstermeyen davalı ... haksız fiil faili ile birlikte zarardan sorumlu olduğu halde adı geçen davalı bakımından yazılı gerekçe ile davanın reddine karar verilmiş olması da yerinde değildir.”* denilmiştir. Bu doğrultuda, davacının kişisel verilerinin haksız olarak ele geçirildiğinin ortada olması sebebiyle uygun bir miktar manevi tazminata karar verilmesi gerektiği belirtilmiş ve yerel mahkemenin kararı bozulmuştur.⁴⁹

Buna ilaveten, veri işleyen kusur sorumluluğunu kaldıran ya da kısıtlayan sözleşmelerin geçerliliğine ilişkin olarak kanunda bir netlik bulunmamakla birlikte bu konu doktrinde tartışmalıdır. Doktrindeki bir görüşe göre, veri işleyen işi özenle yerine getirmesi sözleşmenin esaslı unsurlarından biri olduğu için, veri işleyen sorumluluğunu kaldıran veya kısıtlayan anlaşmalar kesin hükümsüz olacaktır.⁵⁰ Bir diğer görüş ise, veri işleyen kanun ya da yetkili mercilerce verilen bir izin ile mesleki faaliyetini yürütmediğinden, hafif kusur halinde veri işleyen sorumluluğunun kaldırılabileceğini savunmaktadır.⁵¹ Kanaatimizce bu tür sözleşme serbestisine dayanarak kurulan kişisel veri işleme sözleşmesindeki kusur sorumluluğu serbestçe belirlenebilecektir. Nitekim kişisel veri işleme sözleşmesi vekalet sözleşmesinde olduğu gibi özel bir güven ilişkisine de dayanmamaktadır bu doğrultuda; veri işleyen

⁴⁹ Yargıtay 4. HD. , 08.05.2019 T., 2019/979 E., 2019/2679 K.

⁵⁰ Taştan, **a.g.e.**, s. 137.

⁵¹ Eren, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, s. 732.

hafif kusurundan sorumlu tutulmayacağına ilişkin yapılan anlaşmanın kesin hükümsüz olacağını söylemek isabetli olmayacaktır.⁵²

Yine vekalet sözleşmesi hükümlerinin kıyasen yansıtılması sonucunda, veri işleyen sadece özen yükümlülüğünün yerine getirilmesine ilişkin kusursuzluğunu ispatladığı ihtimalde, borçtan kurtulabileceğini ifade etmek gerekir. Son olarak, özen yükümlülüğü bir yan yükümlülük olduğundan, yerine getirilmediğinden bahisle tazminat talep edilebilecekse de, aynen ifa talebinde bulunulması mümkün değildir.

3.2.1.4. Veri Sorumlusunun Talimatlarına Uyma Borcu

Veri sorumlusunun kişisel verilerin işleme amaç, kapsam ve şartlarını tayin etmesi ve veri işleyene bunlara uygun bir işleme yapması yönünde bilgi vermesi talimat niteliğindedir ve veri işleyen bu talimatlara uyması gerekmektedir. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda buna ilişkin bir hüküm bulunmasa da, bu kanunun 95/46/EC Sayılı Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi Direktifi örnek alınarak oluşturulduğu ve bu sebeple Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile söz konusu 95/46/EC sayılı Direktifin oldukça paralel düzlemde ilerlediği düşünüldüğünde, 95/46/EC sayılı Direktifin 17/III maddesi doğrultusunda veri işleyen veri sorumlusunun talimatlarına uyma yükümlülüğü bulunduğu söylenebilecektir.⁵³ Talimat, sözleşmeye konu edimin ifasına ilişkin veri sorumlusunun tek taraflı irade beyanıdır.⁵⁴ Örneğin veri sorumlusu, kişisel verilerin hukuka uygun bir şekilde işlenmesi amacıyla aydınlatma yükümlülüğü yerine getirilerek ve ilgili kişinin açık rızası alınarak işlenmesine ilişkin talimat verecektir.

Veri işleyen, sözleşmede belirtilen yasaya ve usule uygun olan talimatları yerine getirmediği takdirde, meydana çıkacak zararı karşılamakla sorumlu olacaktır. Misal, veri sorumlusu verilerin hukuka uygun bir şekilde işlenmesi amacıyla veri işleyen belirli bir sistem doğrultusunda aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi yönünde talimat vermişse fakat veri işleyen bu talimata uygun hareket etmemişse, veri sorumlusuna Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 18/1-a maddesi uyarınca idari paza cezası kesilebilecektir. Bu ihtimalde, Türk Borçlar Kanunu'nun 505/2

⁵² Buse Birgün, **Vekilin Aldıklarını Verme Borcu** (Yüksek Lisans Tezi), T.C. Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul, 2019, s. 23.

⁵³ Taştan, **a.g.e.**, s. 138.

⁵⁴ Eren, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, s. 729.

maddesinin kıyasen uygulanması sonucunda, veri işleyen veri işleme faaliyetini gerçekleştirse de borcunu ifa etmiş sayılmayacağından, veri işleyen bu idari para cezasını tazmin etmesi gerekir.

Buna ek olarak, 5271 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 135 ile 140. maddeleri arasında; kişisel verilerin hukuka aykırı olarak kaydedilmesi, ele geçirilmesi ve yok edilmemesi suçları tanzim edilmiştir.⁵⁵ Kişisel veriler ile ilgili suçlar, TCK'nın "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına İlişkin Suçlar" başlıklı bölümünde belirtilmiştir. Kişisel verilerin korunmasının temeli, özel hayatın gizliliği hakkına dayanmaktadır.⁵⁶ Nitekim, TCK m. 134 hükmünde kişilerin özel hayatının gizliliğini ihlal eden kimsenin cezalandırılacağı düzenlenmiştir. KVKK'nın m. 17 hükmünde ise, TCK'nın yukarıda ifade edilen 135-140. maddelerine yönlendirme yapılarak, kişisel verilere ilişkin suçlar bakımından bahse konu düzenlemelerin tatbik edileceği oldukça geniş bir ifade kullanılmak suretiyle belirtilmiştir. KVKK'nın bahse konu m. 17/2 hükmünde de daha net bir ifade ile, kişisel verileri mevzuata uygun olarak silmeyen veya anonim hale getirmeyenlerin TCK'nın m. 138 hükmü mucibince cezalandırılacakları ifade edilmiştir. Bu bilgiler ışığında veri işleyen TCK kapsamında sorumluluğu değerlendirildiğinde, örneğin veri işleyen veri sorumlusu adına kişisel veri işleme faaliyetini yürüttüğü sırada öğrendiği kişisel verileri somut bir şekilde kaydetmediği fakat hafızasında tuttuğu ve bu hafızasında tuttuğu kişisel verileri üçüncü kişilere anlattığı durumda, veri işleyen bu fiili kanaatimce TCK m. 134 kapsamında özel hayatın gizliliğini ihlal suçu olarak değerlendirilecektir.⁵⁷ Bir başka yönden, veri işleyen veri sorumlusunun talimatlarına aykırı olarak ve kasıtlı bir şekilde kişisel verileri hukuka aykırı olarak kaydettiği durumda, veri işleyen bu fiili TCK m. 135 kapsamında değerlendirilecektir.

KVKK'nın m. 18 hükmünde; aydınlatma yükümlülüğüne, veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerle ve Veri Sorumluları Siciline kayıt ve bildirim yükümlülüğüne uyulmaması ve Kişisel Verileri Koruma Kurulu tarafından verilen kararların yerine getirilmemesi kabahat olarak düzenlenmiş ve bu doğrultuda idari para cezası uygulanması öngörülmüştür.⁵⁸ Örneğin yukarıda belirttiğimiz gibi veri işleyen veri

⁵⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Uygulaması**, s. 81-82. <https://kvkk.gov.tr/yayinlar/K%C4%B0%C5%9E%C4%B0SEL%20VER% C4%B0LER% C4%B0N% 20KORUNMASI% 20KANUNU% 20VE% 20UYGULAMASI.pdf>

⁵⁶ Elif Küzeci, **Kişisel Verilerin Korunması**, B. 3, Ankara, Turhan Yayıncılık, Şubat 2019, s. 325.

⁵⁷ Dülger, **a.g.e.**, s. 578.

⁵⁸ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Uygulaması**, s. 83-84.

sorumlusunun talimatına aykırı olarak aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirmediği durumda veri sorumlusuna KVKK kapsamında idari para cezası kesilebilecek ve veri sorumlusunun bu zararını veri işleyenin karşılaması gerekecektir. Görüldüğü üzere KVKK m. 18 hükmünde belirtilen yükümlülükler aykırı davranıldığında, kişisel veri işleme faaliyeti hukuka aykırı gelmeyecek ve TCK kapsamında yukarıda ifade ettiğimiz suçlar oluşmayacaktır.⁵⁹ Zira, kişisel veri işleme faaliyetinin hukuka aykırı olması için ve bu doğrultuda örneğin TCK kapsamındaki m. 135 ve m. 136 hükümlerindeki suçların ortaya çıkması için, KVKK m. 5 ve m. 6 hükümlerinde tanzim edilen veri işleme şartlarına kasıtlı olarak uygun davranılmaması gerekmektedir.⁶⁰

Diğer taraftan, veri işleyen yasaya veya usule aykırı olan talimatlara uymak zorunda değildir. Bu durumda, veri işleyenin bu talimatın hukuka veya ahlaka aykırı olduğunu veri sorumlusuna izah etmesi gerekmektedir. Veri sorumlusu bilmesine rağmen bu hukuka aykırı talimatta ısrar ediyorsa, veri işleyen sözleşme ilişkisini sona erdirebilecektir.

Önemle belirtmek gerekir ki; veri işleyenin talimata uyma borcu, veri işleyenin bağımsız olma niteliğini değiştirmeyecektir. Lakin veri işleyenin talimata uyma borcu, vekalet sözleşmesine nazaran daha sıkı olduğundan, bu açıdan kişisel veri işleme sözleşmesinin hizmet sözleşmesine benzediğini söylemek isabetli olacaktır.⁶¹ Çünkü, bahse konu sözleşme ile veri sorumlusu veri işleyeni talimatlarına uygun şekilde veri işlemeye ilişkin doğrudan yetkilendirmektedir. Ancak bu durumda, veri işleyen veri sorumlusu ile aynı organizasyona bağlı olarak aynı yerde veya ast-üst ilişkisi kurularak bir ilişki kurmakta olmadığından, ayrı bir gerçek veya tüzel kişi olarak veri işleyenin bağımsız olma niteliği mevcut kalmaktadır. Bir başka yönden, veri işleyenin doğrudan veri sorumlusunun bağlı çalışanı ya da bağlı bir birimi olduğu yani veri işleyenin veri sorumlusunun organizasyonunda faaliyetlerini yürüttüğü durumda, veri işleyen ile veri sorumlusunun ilişkisinin zaten hizmet ya da iş sözleşmesi kapsamında incelenmesi gerekecektir.

Veri sorumlusunun yetkin olmadığı durumlarda ise, TMK'nın 2. maddesi uyarınca, veri işleyenin teknik konulara ilişkin veri sorumlusunu bilgilendirmesi ve

⁵⁹ Dülger, a.g.e., s.572.

⁶⁰ Dülger, a.g.e. s.572.

⁶¹ Taştan, a.g.e., s. 140.

aydınlatması gerekmektedir.⁶² Bu doğrultuda, veri işleyenin talimata uygun hareket etme borcunun kapsamında bir de veri sorumlusunu bilgilendirme ve aydınlatma yükümlülüğü bulunmaktadır.

3.2.1.5. Sadakat ve Sır Saklama Borcu

İşi sadakatle yapma borcu, yine vekalet sözleşmesine ilişkin hükümlerin kişisel veri işleme sözleşmesine kıyasen uygulanması ile ortaya çıkmaktadır. Sadakat yükümlülüğü, veri işleyenin veri sorumlusunun lehine olan faaliyetleri sürdürmesi ve aleyhine olacak faaliyetlerden imtina etmesi olarak ifade edilebilir. Veri işleyen, sözleşme ile kurulan güven ilişkisi doğrultusunda, iş görme borcunu sadakatle ifa etmelidir.⁶³

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 12/4. maddesi uyarınca veri işleyen, veri sorumlusuna ile verisini işlediği kişilere ilişkin öğrendiği kişisel verileri başkasına açıklamamalı ve işleme amacı dışında kullanmamalıdır. İşbu sır saklama yükümlülüğü sözleşme yapısına göre değişkenlik göstermekle birlikte, veri işleyenin görevinin sonra ermesinin akabinde de devam edecektir. Sözleşmenin yapısına göre değişkenlik göstermesi, veri işleyenin bahse konu sözleşme kapsamında işlediği verileri imha etmediği ve muhafaza etmeye devam ettiği ihtimalde sır saklama yükümlülüğünün devam edeceği fakat; veri işleyenin ilgili sözleşme gereğince işlediği kişisel verileri imha ettiği durumda bu yönde bir yükümlülüğünün kalmayacağı olarak özetlenebilir.

3.2.1.6. İlgili Kişileri Aydınlatma Borcu

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nunda sadece gerçek kişilerin verileri korunmaktadır. Kişisel verisi işlenen gerçek kişi ise, 6698 Sayılı KVKK'nın tanımlar maddesinde "*İlgili Kişi*" olarak ifade edilmiştir. Örnek olarak, bir markanın internet sitesinden bir ürün satın alan kişinin; isim, soyisim ve kargo gönderimi için adres bilgilerinin işlenmesi halinde adresi işlenen gerçek kişi, ilgili kişidir.

KVKK'nın 10. maddesi uyarınca veri sorumlusunun kişisel verilerin işleme için yetkilendirdiği veri işleyen, kişisel verilerin elde edilmesi sırasında veri sahiplerini; veri sorumlusunun ve varsa temsilcisinin kimliğine, kişisel verilerinin hangi maksatla işleneceğine, işlenen kişisel verilerin kimlere ve hangi maksatla

⁶² Aydın Zevkliler, Emre Gökyayla, **a.g.e.**, s. 648.

⁶³ Taştan, **a.g.e.**, s. 141.

aktarılabileceğine, veri toplamanın metoduna ve sebebine, ilgili kişinin KVKK m.11'de belirtilen diğer haklarına ve bu hakların kullanılması adına tayin edilen başvuru yollarına ilişkin aydınlatması gerekmektedir.⁶⁴

Aydınlatma yükümlülüğünün esas amacının ilgili kişilerin kişisel verilerinin işlenmesine sağlıklı olarak rıza vermelerini sağlamak olduğu ifade edilebilir.⁶⁵ Ancak 30356 Sayılı Aydınlatma Yükümlülüğü'nün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ'in m. 5/1-a hükmü gereğince aydınlatma yükümlülüğü, sadece kişisel verilerin mevzuata uygun olarak işlenebilmesi için ilgili kişinin açık rızasının alındığı hallerde değil; ilgili kişinin açık rızası alınmaksızın kişisel verilerinin işlenebileceği diğer hallerde de yerine getirilmelidir. Bu doğrultuda aydınlatma yükümlülüğü ile, ilgilinin veri işleme faaliyetine ilişkin bilgi sahibi olması ve sahip olduğu haklarını tam anlamıyla kullanabilmesinin temin edilmesinin amaçlandığı da ortadadır.⁶⁶

Veri işleyen aydınlatma yükümlülüğü, niteliği gereğince ifaya yan yükümlülüktür ancak; veri işleme faaliyetinin hukuka uygun olarak gerçekleştirilmesi için aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi zorunludur. Bu sebeple, işbu yükümlülüğe aykırı hareket edildiğinden bahisle asıl borçtan ayrı olarak dava açılmayacaktır fakat zararın karşılanması istenebilecektir.⁶⁷

3.2.1.7. Kişisel Verinin İadesi ve Hesap Verme Borcu

Türk Borçlar Kanunu'nun 508/1. maddesinde belirtilen vekalet sözleşmesine ilişkin iade borcunun bahse konu kişisel verilerin işlenmesini konu edinen sözleşmeye kıyasen uygulanması ile, veri işleyen sözleşmenin sona ermesi ile işlediği kişisel verileri veri sorumlusuna vermesi ve güvenli şekilde imha etmesi gerekmektedir. Ayrıca, vekalet sözleşmesinin ilgili hükümlerinin bahse konu sözleşmeye yansıtılması ile, kişisel verilerin iadesi borcu asıl borcun amacına ulaşmasına hizmet eden bir yan borç niteliğinde olduğundan, kişisel verinin iadesi borcunun asıl borçtan ayrı bir şekilde talep ve dava imkanı bulunmaktadır.⁶⁸

⁶⁴ Karınçu, **a.g.e.**, s. 50.

⁶⁵ Karınçu, **a.g.e.**, s. 58.

⁶⁶ Küzeci, **a.g.e.**, s. 217; Öngün, **a.g.e.**, s. 151.

⁶⁷ Taştan, **a.g.e.**, s. 143.

⁶⁸ Eren, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, s. 736.

Yine Türk Borçlar Kanunu'nun 508/1. maddesi⁶⁹ ile Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesi⁷⁰ doğrultusunda, veri işleyen; yürüttüğü veri işleme faaliyetinin yerine getirilip getirilmediğine ve işbu edimini ifa ederken kullandığı metotlara ilişkin veri sorumlusuna hesap vermelidir. Veri sorumlusu, veri işleyenden sözleşme süresince veya sözleşme sona erdikten sonra sözleşme konusu borca ilişkin bilgi isteyebilir. Veri işleyen bu kapsamda veri işleyene cevap vermelidir. Buna ilaveten, hesap verme borcu bir yan yükümlülük olup; veri işleyenin işbu yükümlülüğe aykırı davranması neticesinde asıl borçtan ayrı dava hakkı bulunmamaktadır ancak zararın tazmini talep edilebilecektir.

3.2.2. Veri Sorumlusunun Borçları

3.2.2.1. Ücret ve Gider/Avans Ödeme Borcu

Vekalet sözleşmesine ilişkin hükümlerin kişisel veri işleme sözleşmesine yansıtılmasıyla, veri sorumlusu bir teamülün veya bir sözleşme hükmünün bulunması halinde veri işleyene ücret ödemekle yükümlüdür. Bu sebeple, kişisel veri işleme sözleşmesinin bedelsiz şekilde de akdedilebileceğini söylemek yanlış olmayacaktır.⁷¹ Fakat, yukarıda sözleşmenin unsurlarına ilişkin “Ücret Ödeme Borcu” konu başlığı altında detaylı olarak izah ettiğimiz üzere; günümüzde ilgili sözleşmeye ilişkin işlemlerin ticarileştiği ortadadır. Dolayısıyla, aksine bir anlaşma yapılmadığı durumda kişisel veri işleme sözleşmesinin akdedilmesi ile veri sorumlusunun ücret ödeme borcunun doğacağı kanaatindeyim.

Bununla birlikte Türk Borçlar Kanunu'nun 510/1. maddesinin uygulanmasıyla; veri sorumlusunun, veri işleme faaliyeti doğrultusunda veri işleyenin yaptığı harcamaları faiziyle ödemek yükümlülüğü bulunmaktadır.⁷² Giderlerin kapsamı ise edimin gereği gibi ifa edilmesi için yapılması gereken masraflar olarak ifade edilebilir. Örnek vermek gerekirse, veri işleme faaliyetinin gerçekleştirildiği araçların bakımı için yapılan harcamalar gider niteliğindedir.

⁶⁹ TBK, m. 508, f. 1, “*Vekil, vekâlet verenin istemi üzerine yürüttüğü işin hesabını vermek ve vekâletle ilişkili olarak aldıklarını vekâlet verene vermekle yükümlüdür.*”

⁷⁰ 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu, RG. 08.12.2001, S. 24607, m. 2, f. 1, “*Herkes, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır.*”

⁷¹ Fahrettin Aral, Hasan Ayrancı, **a.g.e.**, s. 391.

⁷² Taştan, **a.g.e.**, s. 146.

Ancak, veri işleyenin işbu masraf ve avansları veri sorumlusundan talep edebilmesi için, kişisel veri işleme edimini gereği gibi gerçekleştirmesi gerektiği önemle belirtilmelidir.⁷³ Bu doğrultuda, veri işleyen bahse konu sözleşme hükümlerine ve veri sorumlusunun talimatlarına uyarak, özen ve sadakatle kişisel veri işleme borcunu ifa ettiği takdirde; veri sorumlusunun gider ve avansları ödeme borcunun doğduğu söylenebilecektir. Borcun muaccel olması için ise, veri işleyenin işbu alacağını talep etmesi gerekmektedir.⁷⁴

3.2.2.2. Veri İşleyeni Bilgilendirme ve Denetleme Yükümlülüğü

Yukarıda “Sözleşmenin Tarafları” konu başlığı altında veri sorumlusuna ilişkin açıklamalarımızda belirtildiği üzere; kişisel verilerin işlenmesine ilişkin kararları alma yetkisi veri sorumlusuna aittir. Bu faaliyet kapsamında; hangi kişisel veri türlerinin işleneceği, kimlerin kişisel verilerinin işleneceği, hangi amaçla kişisel verilerin işleneceği, işlenen kişisel verilerin üçüncü kişilere aktarılıp aktarılmayacağı, aktarılacaksa hangi üçüncü kişilere aktarılacağı, bu verilere kimlerin erişim yetkisi olacağı, kişisel verilerin muhafazası için makul sürenin ne olacağı, kişisel verilerin muhafaza edilme süresi sona erdirdikten sonra izlenecek imha yönteminin ne olacağı gibi hususları veri sorumlusu belirlemekle yükümlüdür.

Bu doğrultuda veri sorumlusu; kişisel veri işleme amacı, hangi tür kişisel verilerin işleneceği, kimlerin kişisel verilerinin işleneceği, kişisel verilerin saklama süresi gibi kişisel veri işleme faaliyetinin kapsamına ilişkin bilgi vermek zorundadır.

Ayrıca veri sorumlusu; veri işleyen tarafından gerçekleştirilecek kişisel veri işleme faaliyetinin kapsamını, kişisel verilerin işlenmesine hakim olan ilkelere uygun olarak belirlemeli ve bu doğrultuda da veri işleyeni bilgilendirmelidir.

Veri sorumlusunun bilgilendirme borcu, sözleşmenin konusunu oluşturan kişisel verilerin işlenmesi faaliyetinin gereği gibi ifasına yönelik olduğundan, yardımcı yan yükümlülük olarak nitelendirilecektir. Dolayısıyla veri sorumlusu bu borcunu yerine getirmediğinde, veri işleyen ayrı bir dava açamayacak fakat zararın karşılanmasını talep edebilecektir.⁷⁵

⁷³ Eren, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, s. 741.

⁷⁴ Haluk Tandoğan, **a.g.e.**, s. 585.

⁷⁵ Taştan, **a.g.e.**, s. 145.

Buna ilaveten, yukarıda da belirttiğimiz gibi, kişisel verilerin elde edilmesi sırasında veri sorumlusunun veya yetkilendirdiği veri işleyen; ilgili kişileri aydınlatma yükümlülüğü ile bu yükümlülüğün kapsamı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 10. maddesinde ifade edilmiştir. İlgili kişinin kişisel verilerinin işlenmesi ile aktarılması faaliyetlerinin hukuka uygun olması için, aydınlatma yükümlülüğüne uyulması zorunludur. Her ne kadar aydınlatma yükümlülüğünü veri işleyen yükümlülükleri kısmında belirtmişsek de, aydınlatma yükümlülüğü ile açık rıza faaliyetlerinin ispatı veri sorumlusu üzerindedir.⁷⁶ Bu doğrultuda, aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmediği durumda veri sorumlusuna Kişisel Verilerin Korunması Kanununu'nun 18/1/a maddesi gereğince idari para cezası kesilebilecektir. Ancak, veri sorumlusunun veri işleyene karşı rücu hakkının bulunduğu unutulmamalıdır.⁷⁷

Yine daha önce belirtildiği gibi; kişisel verilerin korunması hukukunun temeli kişisel verilerin güvenli bir şekilde işlenmesi ve saklanmasıdır. Veri sorumluları ile veri işleyenler tarafından, kişisel verilerin ilk defa elde edilmesinden itibaren her süreçte gerekli tedbirleri alınmalı ve veri güvenliği temin edilmelidir. Bu doğrultuda, veri sorumlusunun kişisel veri işleme faaliyetinin güvenliğinin temin edilmesine ilişkin sürekli olarak bir sorumluluğu bulunmaktadır.⁷⁸ Görüldüğü üzere; veri güvenliğine ilişkin önlemlerin alınması esas olarak veri sorumlusunun yükümlülüğü ise de, veri sorumlusunun adına veri işleyen başka bir gerçek veya tüzel kişi bulunması halinde, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 12. maddesinin ikinci fıkrasına göre veri sorumlusu ile veri işleyen ilgili maddede belirtilen tedbirlerin alınması noktasında müştereken sorumlu olacaktır.⁷⁹

Özetle; veri sorumlusunun, kişisel veri işleme sürecinin kapsamının belirlenmesi ve hukuka uygun olarak faaliyetin yürütülmesine ilişkin bilgilendirme ve denetim yükümlülüğü bulunmaktadır.

Akdedilecek kişisel veri işleme sözleşmesinde veri işleyen yükümlülüklerinin detaylı olarak düzenlenmesi ve veri sorumlusu tarafından gerekli bilgilendirmelerin

⁷⁶ Dülger, **a.g.e.**, s. 653.

⁷⁷ Tekin Memiş, "Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen Arasındaki İlişkiler ve Sorumluluk Düzeni", **BÜHFD**, C.3, S.6, Aralık 2017, s. 15. https://www.beykent.edu.tr/docs/default-source/kutuphane/hukuk-fakultesi-dergisi/cilt-3-sayi-6.pdf?sfvrsn=35b6830a_4

⁷⁸ Dülger, **a.g.e.**, s. 408.

⁷⁹ Dülger, **a.g.e.**, s. 409.

yapılması zaruridir. Veri sorumlusu denetim yükümlülüğü doğrultusunda, veri işleyen tarafından kişisel veri işleme faaliyeti yerine getirilirken; güvenlik önlemlerinin uygulanıp uygulanmadığı, aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilip getirilmediği gibi borcun gereği gibi ifa edilip edilmediğini kontrol etmelidir. Yapılacak bu denetim düzenli aralıklarla olmalı ve denetlemeler sonucunda veri sorumlusu veri işleyeni yönlendirmelidir. Yapılan denetimler sonucunda veri işleyenin belirli standartları sağlayamadığı tespit edildiği halde, veri işleyene bu eksiklikleri telafi etmesi için uygun bir süre verilmeli, buna rağmen eksikliklerin telafi edilemediği durumda da sözleşme feshedilmelidir.⁸⁰

3.2.2.3. Veri İşleyenin Uğradığı Zararı Giderme Borcu

Vekalet sözleşmesine ilişkin Türk Borçlar Kanunu'nun 510/2. maddesinin kişisel veri işleme sözleşmesine yansıtılması neticesinde, veri işleyen kişisel veri işleme faaliyeti sürerken uğradığı zararları veri sorumlusundan talep edebilecektir. Bunun için öncelikle veri işleyenin bir zarara uğraması, veri işleyenin uğradığı bu zararlar kişisel veri işleme faaliyetinin yerine getirilmesi arasında da uygun nedensellik bağı bulunmalıdır. Ayrıca, veri işleyen; zarara uğrayıncaya kadar veri sorumlusu adına gerçekleştirdiği kişisel veri işleme edimini gereği gibi, sözleşmeye ve veri sorumlusunun talimatlarına uygun olarak yerine getirmiş olmalıdır. Bunun yanında, veri sorumlusunun zararın oluşmasında kusurunun bulunmaması ve bunu ispatlamış olması gerekmektedir. Veri sorumlusu bir kusuru bulunmadığını kanıtlayamadığı takdirde zararları ödemek zorunda kalacak, ancak kusuru bulunmadığını ispat ederse bu yükümlülükten kurtulması mümkün olacaktır. Zira, işini olması gerektiği gibi yerine getirmeyen veri işleyen kusurlu olacağından, bu şekilde bir ifaya bağlı zararı da veri sorumlusuna yüklemek hakkaniyete aykırı olacaktır.⁸¹

Misal, veri işleyenin bir şirketteki çalışanların verilerini yedeklemeyi; veri sorumlusunun ise ücret ödemeyi borçlandığı kişisel veri işleme sözleşmesinde, bu şirketteki bir çalışanın bilgisayarının çökmesi ve veri işleyenin hatası sebebiyle yedeklenen verilerin geri döndürülememesi sonucunda şirketin zarara uğraması durumunda bu zararı veri işleyenin karşılaması uygun olacaktır.

⁸⁰ Dülger, a.g.e., s. 661.

⁸¹ Nilsu Kesim, "Vekalet Vereninin Vekilin Uğradığı Zararı Giderme Borcu", **Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 5, S. 1, Ocak 2019, s. 270.

<http://andhd.dergi.anadolu.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/212-published.pdf>

Başka bir yönden, veri işleyen veri sorumlusu adına kişisel veri işleme faaliyeti gerçekleştirdiği sırada, veri sorumlusunun verilerini ele geçirmek amacıyla öngörülemez boyutta bir siber saldırıya maruz kalması ve bu sebeple veri işleyen kişisel veri işleme faaliyetini gerçekleştirdiği araçların kullanılamaz hale geldiği durumda, veri işleyen siber saldırılardan korunmak için gerekli tüm önlemleri almışsa ve veri sorumlusunun talimatlarına uygun olarak veri işleme faaliyetini gerçekleştiriyorsa, kusurunun bulunmadığını kanıtlayarak veri sorumlusundan bu zararı karşılamasını talep edebilecektir.

Veri sorumlusunun veri işleyen zararını giderme borcu, veri işleyen zarara uğradığı gün muaccellik kazanacaktır. Dolayısıyla, veri işleyen bu borcun ödenmesini isteyebilmesi için kişisel veri işleme faaliyetini tamamlamış olması zorunlu olmayacağı gibi; faiz de zararın doğduğu günden itibaren işlemeye başlayacaktır.⁸²

Veri işleyen ücretsiz olarak kişisel veri işlediği durumda, veri sorumlusu kusursuzluğunu kanıtlasa dahi zararı karşılamalıdır. Zira, ücretsiz kişisel veri işleme sözleşmelerinde ortaya bir zarar çıkması halinde veri sorumlusunun kusuru olmasa dahi bu zarara veri işleyen katlanması hakkaniyetle bağdaşmayacaktır. Bu doğrultuda ücretsiz olan kişisel veri işleme sözleşmelerinde, veri sorumlusunun kusursuz sorumluluğunun kabul edilmesi uygun bir çözüm olacaktır.⁸³

⁸² Tandoğan, **a.g.e.**, s. 375.

⁸³ Taştan, **a.g.e.**, s. 146.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KİŞİSEL VERİ İŞLEME SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ

4.1. Sözleşmenin Sona Erme Halleri

Kişisel veri işleme sözleşmesi, her iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde olduğu gibi; borcun ifa edilmesiyle, kararlaştırılan sürenin sona ermesiyle, ifanın imkansızlaşmasıyla ya da taraflar arasındaki anlaşma gibi genel sebepler ile sona erecektir.⁸⁴ İfade edilen işbu genel sebepler bir yana, vekalet sözleşmesinin sona ermesine ilişkin maddelerin kişisel veri işleme sözleşmesine yürütülmesi neticesinde ortaya çıkan özel sona erme sebepleri de mevcuttur.

4.1.1. Genel Sona Erme Sebepleri

Kişisel veri işleme sözleşmesi, sözleşmeden doğan borçların olması gerektiği gibi yerine getirilmesi yani ifa edilmesi ile sona erecektir. Sözleşmelerin ifa edilmesi hususunu; borcun gereği gibi ifa edilmesi ve ifa edilmemesi olarak değerlendirmek doğru olacaktır.

Çalışmamızda ifade ettiğimiz üzere; kişisel veri işleme sözleşmesi sonuç borcu doğurur. Bu doğrultuda işbu sözleşmenin sona ermesi için, borcun gereği gibi ifa edilmesi ile birlikte sonucun ortaya çıkması da gerekir. Bir başka deyişle, veri işleyen borcu olması gerektiği gibi ifa etmesine rağmen, sonuç ortaya çıkmaması halinde kişisel veri işleme borcu sona ermiş olmayacaktır. Zira veri işleyen taraf; verilerin işlenmesi faaliyetini değil, kişisel verilerin işleme sonucunu üstlenmektedir.

⁸⁴ Gökçe Kaya, “Vekalet Sözleşmesinin Vekalet Özgü Nedenlerle Sona Ermesi”, **İstanbul Barosu Dergisi**, C.92, S.5, 2018, s.104.
<https://www.istanbulbarosu.org.tr/YayinDetay.aspx?ID=538&desc=Cilt:-92-Say%C4%B1:-2018/5>

4.1.1.1. Borcun İfa Edilmemesi

Borcun ifa edilmemesi türleri; kusurlu imkansızlık, temerrüt ve borcun gereği gibi ifa edilmemesi olarak ifade edilebilir.⁸⁵

Kusurlu ifa imkansızlığı, sözleşme kurulduğu sırada mevcut olan edimin, borçlunun kusuru sebebiyle ifa edilmesinin imkansız hale gelmesidir.⁸⁶ Bu şekilde olan sürekli ve kesin olarak borcun ifa edilememe durumu; edimin sadece borçlu tarafından değil, üçüncü kişiler tarafından da ifa edilememesi anlamına gelmektedir.⁸⁷

Borçlu temerrüdü, ifası mümkün ve muaccel olan borcun kural olarak ihtar edilmesine rağmen hukuka aykırı olarak ifa edilmemesi olarak tanımlanmaktadır. Başka bir deyişle, temerrüt; ifası mümkün olan borcun belirlenen ifa zamanında yerine getirilmemesi ile meydana gelir. Kişisel veri işleme sözleşmesinde belirlenen ücret ödeme borcunun zamanında ifa edilmemesi buna bir örnek olabilir. Ancak, bilgilendirme yükümlülüğü bir yan yükümlülük olduğundan; zamanında ifa edilmemesi halinde tazminat talep edilebilecekse de, bağımsız talep ve davaya konu edilemeyecek olması sebebiyle temerrüt durumu meydana gelmeyecektir.

Borcun gereği gibi ifa edilmesinden bahsedebilmek için; borcun belirlenen zamanda ve yerde edimin vasıflarına uygun olarak, borçludan alacaklıya ifa edilmesi gerekmektedir. Geniş anlamda, bu bahsedilen unsurlardan birinin eksik olması halinde ise borç gereği gibi ifa edilmemiş olacaktır. Dar anlamda, edimin vasfı ile niceliğine ilişkin bir eksiklik bulunması halinde borcun gereği gibi ifa edilmemesinden bahsedilebilecektir. Bu durumda, borcun ifa edilmesi yönünde bir fiil olmasına rağmen borç olması gerektiği gibi ifa edilmediğinden kötü ifa gerçekleşmektedir.

Kişisel verilerin işlenmesi, kişisel verilerin işlenmesini konu edinen sözleşmelerde bir asli edim yükümlülüğüdür. Bir başka yönden; sağlık sigortası sözleşmelerinde, riskin ve buna bağlı olarak prim miktarının belirlenmesi adına alınan sağlık verilerinde, kişisel veri işleme eylemi ifaya yardımcı yan yükümlülüktür.

⁸⁵ Taştan, **a.g.e.**, s. 104.

⁸⁶ Fatih Gündoğdu, **Borca Aykırılık Hallerinden Kusurlu İmkansızlık ve Hukuki Sonuçları** (Doktora Tezi), T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul 2011, s. 41.

⁸⁷ Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, B. 18, Ankara: Yetkin Yayınları, 2015, s. 1037.

Eksik ya da hatalı olarak ifa etme, kişisel veri işlemenin asli veya tali edim yükümlülüğü olarak belirlendiği sözleşmelerde kötü ifaya neden olurken; bu eylemin ifaya yardımcı yan yükümlülük olarak belirlendiği sözleşmelerde yan yükümlülük ihlal edilmiş olur. Netice itibariyle, iki durumda da borç olması gerektiği gibi ifa edilmemiş olacaktır.

Bununla birlikte, bazı sözleşmelerde tarafların; kişisel verilerinin işlenmesine ilişkin bir yükümlülüğü bulunmasa da, kurulan sözleşme nedeniyle öğrenilen kişisel verileri koruma yükümlülükleri bulunmaktadır. Bu koruma yükümlülüğü de bir yan yükümlülüktür.⁸⁸ Örnek olarak, bir satım sözleşmesinde alıcının kişisel verilerini öğrenen satıcı; bu kişisel verilere zarar vermeyerek muhafaza etmekle yükümlü olduğu gibi, sözleşme bitse dahi alıcının kişisel verilerini ifşa etmemelidir.

Sonuç olarak, kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi; kişisel verilerin korunması borcuna veya kişisel verilerin işlenmesi borcuna ilişkin olması önemli olmaksızın, borcun gereği gibi ifa edilmediği anlamına gelir.⁸⁹ Dolayısıyla bu iki halde de, eğer borçlu borcunu hiç veya gereği gibi ifa etmemesine ilişkin herhangi bir kusurunun bulunmadığını ispat edemezse; alacaklı bu doğrultuda ortaya çıkan zararı karşılamak zorunda kalır.

Daha önce de belirtildiği üzere; edim yükümlülükleri ihlal edildiğinde bağımsız bir şekilde dava hakkı mevcuttur. Ancak, ifaya yardımcı yan yükümlülükler ile koruma yükümlülüklerine aykırı davranıldığı durumda; ayrı bir şekilde talep ve dava açma hakkı mümkün olmamakla birlikte tazminat davası açılabilecektir.

Ayrıca, aşağıda değineceğimiz üzere; KVKK'nın 11. maddesinde de ilgili kişinin zararının tazmin edilmesini talep etme hakkı bulunduğu hükmedilmiştir. Bu doğrultuda; koruma ya da asli edim yükümlülüğünün bulunup bulunmadığı önemli olmaksızın kişisel verileri hukuka aykırı olarak işlenen kişi, veri sorumlusundan zararının giderilmesini isteyebilecektir.

⁸⁸ Taştan, **a.g.e.**, s. 111.

⁸⁹ Hayrunnisa Özdemir, **Elektronik Haberleşme Alanında Kişisel Verilerin Özel Hukuk Hükümlerine Göre Korunması**, B.1., Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2009, s. 104.

4.1.1.1.1. Kişisel Veri İşleme Sözleşmesinden Kaynaklanan Borca Aykırılık Halinde Maddi Tazminat Talebi

Sözleşmeden doğan borçların hiç veya gereği gibi ifa edilmediği bir başka deyişle borca aykırı davranılması sebebiyle maddi bir zararın ortaya çıktığı durumda, zarara uğrayan taraf maddi tazminat davası ile bu zararın giderilmesi talep edilebilecektir.

Örneğin; veri sorumlusu, veri işleyenden aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirmemesi sebebiyle meydana gelen maddi zararın karşılanmasını isteyebilir. Ya da veri işleyenin, veri sorumlusu adına yürüttüğü veri işleme faaliyeti sırasında elde ettiği kişisel verileri hukuka aykırı olarak başkasına açıklaması sebebiyle meydana gelen zararı, veri işleyenin karşılaması icap edecektir. Bu durumda veri sorumlusu, veri işleyen ile arasındaki sözleşme ilişkisi doğrultusunda zarara uğrayan ilgili kişinin kendisinden talep ettiği tazminat miktarına ilişkin veri işleyene rücu edebilecektir.

4.1.1.1.2. İlgili Kişinin Zararın Giderilmesini Talep Etme Hakkı

Kişisel Verileri Koruma Kanunu'nun 11/1-ğ maddesi ile ilgili kişiye: "*Kişisel verilerin kanuna aykırı olarak işlenmesi sebebiyle zarara uğraması hâlinde zararın giderilmesini talep etme*" hakkı verilmiştir. Bu itibarla, kişisel verileri hukuka aykırı olarak işlenen kişiler veri sorumlusundan uğradıkları zararın giderilmesini isteyebileceklerdir. Önemle belirtmek gerekir ki, veri işleyen tarafından kusurlu ve hukuka aykırı olarak ilgili kişinin verilerinin işlendiği ve bu hukuka aykırı işleme sebebiyle ilgili kişinin zarara uğradığı durumda, ilgili kişi veri sorumlusundan uğradığı zararı talep edecekse de; veri sorumlusunun kusurlu olan veri işleyene rücu etme hakkı saklıdır. Örneğin, veri işleyen uhdesinde bulunan kişisel verilerin veri işleyenin ihmali sebebiyle üçüncü kişilerce elde edilmesi ve bu sebeple ilgili kişinin zarara uğradığı durumda, ilgili kişi veri sorumlusundan zararının tazmin edilmesini talep edecek ancak; veri sorumlusu veri işleyene, veri işleyenin kusuru oranında, rücu edebilecektir.

Bu noktada, zararın miktarı ile tazmin edilmesini belirlemek gerekecektir. Ancak bu konularda karar verme yetkisinin veri sorumlusunda olması, uygulamada sorunlara yol açabilecek; veri sorumlusunun zararı kabul etmeyerek tazmin yoluna gitmediği görülebilecektir.⁹⁰ Kişisel verilerin kanuna aykırı olarak işlenmesi halinde ilgili kişinin zararının tazmin edilmesini talep edebilmesi borçlar hukuku uyarınca

⁹⁰ Taştan, **a.g.e.**, s. 199.

zaten mevcut olan bir haktır. Bu sebeple; ilgili kişinin aslında sahip olduğu zararın giderilmesini talep etme hakkı, Kişisel Verilerin Korunması Kanununda da ayrıca belirtilerek pekiştirilmek ya da hatırlatılmak istenmiştir.⁹¹

4.1.1.1.3. Kişilik Hakkına Dayalı Maddi ve Manevi Tazminat Davası

Maddi tazminat davası ile, ilgili kişilerin kişisel verilerinin kanuna aykırı şekilde işlenmesi sebebiyle malvarlıklarında iradeleri dışında ortaya çıkan eksilmenin tazmini sağlanmaktadır.⁹² Manevi tazminat davası ile ise, kişilik hakkı kanuna aykırı olarak saldırıya uğrayan ilgili kişinin kişilik değerlerinde rızası dışında meydana gelen zararın giderilmesi hedeflenmektedir.

Maddi ve manevi tazminata hak kazanmak için; hukuka aykırı fiil, zarar, kusur ve uygun illiyet bağı mevcut olmalıdır.⁹³ Maddi ve manevi tazminat davalarında, zarar gören ilgili kişi, uğranılan zararı ispat etmekle yükümlüdür.

Maddi bir zarar olarak, kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi neticesinde fiili zarar ve yoksun kalınan kar ortaya çıkabilir. Maddi tazminat davasında, zararın aynen veya nakden tazmin edilmesine karar verilebilir. Eğer uğranılan zararın aynen tesisi mümkün ise, zararın aynen tazmin edilmesi yoluna başvurulması yerinde olacaktır. Ancak, genellikle zararın aynen tazmin edilmesi mümkün olmadığından, zararın nakden tazmin edilmesi gerekir.⁹⁴

Manevi tazminat davasında ise, ilgili kişinin kişilik değerlerinde meydana gelen eksilmenin aynen temin edilmesi mümkün değildir. Bu nedenle, manevi tazminat davasında hakim; bir miktar paranın dışında bu para ile beraber veya bu paranın yerine kınama kararı, kınama kararının yayımlanması, af dileme, düzeltme gibi farklı tazmin yollarına da karar verebilecektir.⁹⁵

Örneğin, bir banka tarafından ünlü bir kişinin kredibilite durumunun hatalı olarak çok düşük olarak işlenmesi sonucunda bu kişinin kredi için başvurduğu bankalar tarafından reddedilmesi ve bu durumun basına intikal etmesi ile kişinin maddi ve manevi bir zararı doğabilir. İlgili kişi, bu sebeple uğradığı maddi ve manevi

⁹¹ Dülger, **a.g.e.**, s. 382.

⁹² M. Kemal Oğuzman, Turgut Öz, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, C. 2, B. 13, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2015, s. 67.

⁹³ Taştan, **a.g.e.**, s. 182.

⁹⁴ Taştan, **a.g.e.**, s. 183.

⁹⁵ Eren, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, s. 795.

zararının karşılanması isteyebilecektir. Bu durumda, hakim; manevi tazminat yerine verilerin veri sorumlusu tarafından doğru işlenmesine ve bu ünlü kişinin itibari için kararın yayımlanmasına da karar verebilir.

4.1.2. Özel Sona Erme Sebepleri

4.1.2.1. Tek Taraflı Sona Erdirme

Türk Borçlar Kanunu'nun 512. maddesine göre, vekalet sözleşmesinde taraflar, haklı bir neden olmaksızın tek taraflı irade beyanı ile bir önele bağlı olmaksızın her zaman vekalet sözleşmesini sona erdirebilir. Bu düzenlemenin temeli; vekalet sözleşmesinin taraflar arasında özel bir güven ilişkisi kurması olmakla birlikte, aynı zamanda vekalet sözleşmesi doğrultusunda işlem yapılan konuların vekalet verenin özgürlüğünü ve kişiliğine ilişkin haklarını etkiliyor oluşudur.⁹⁶ Vekilin yürüttüğü işin doğrudan vekalet verenin kişilik hakları üzerinde ve hukuki dünyasına ilişkin oluşu, tipik bir vekalet sözleşmesi ile çok özel bir güven ilişkisi kurulması sonucunu doğurmaktadır. Bu doğrultuda, tipik bir vekalet sözleşmesinde tarafların sözleşmeyi her zaman haklı bir sebep belirtmeksizin ve tek taraflı olarak sona erdirebilme hakkının mevcut olmasının yerinde olduğu açıktır.⁹⁷

Belirttiğimiz üzere, tek taraflı sona erdirme hakkının kullanılması için haklı nedenin öne sürülmesi zorunlu değildir. Fakat, bu hakkın haklı neden belirtmeksizin ve uygun olmayan bir zamanda kullanılması sebebiyle karşı taraf zarara uğruyorsa; tek taraflı sona erdirme hakkını kullananın meydana gelen zararı hakkaniyet gereği karşılaması gerekir. Bu doğrultuda, zarar gören tarafın menfi zararının giderilmesi gerekecektir.

Bahse konu vekalet sözleşmesinin özel sona erme sebeplerinden olan tarafların haklı neden belirtmeksizin tek taraflı olarak sona erdirme hakkının niteliği uygulamada ve doktrinde tartışmalıdır. Doktrinde savunulan bir görüşe göre; vekalet sözleşmesinin uygulama sahası günümüz şartlarında bir hayli yaygın olduğundan, her vekalet sözleşmesi ile yoğun bir güven ilişkisinin kurulduğunun kabul edilemeyeceği ve bu doğrultuda kurulan tüm vekalet sözleşmelerinde haklı bir neden dahi

⁹⁶ Gülşah Ecir, **Vekalet Sözleşmesinin Sona Ermesi** (Yüksek Lisans Tezi), T.C. Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul, 2018, s. 56.

⁹⁷ Mehmet Erdem, "Vekaletten Azil ve İstifa", **Erdoğan Teziç'e Armağan**, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım, 2007, s. 950.

belirtmeksizin her zaman tek taraflı sona erdirmeye hakkının bulunduğunu söylemenin doğru olmayacağı belirtilmektedir.⁹⁸ Doktrinde bizim de katılmakta olduğumuz bu ağırlıklı görüş, Türk Borçlar Kanunu'nun 512. maddesinin mutlak emredici olmadığını savunmaktadır. Bu itibarla, bahse konu maddenin emredicilik hükmü incelenirken vekalet sözleşmesi; tipik ve atipik olmak üzere ikili bir ayrıma tabi tutulmalıdır.

Tipik vekalet sözleşmesi olarak nitelendirilen taraflar arasındaki güven unsurunun güçlü olduğu sözleşmelerde bu hüküm emredici olduğundan, tarafların her zaman tek taraflı olarak sona erdirmeye hakkı olacaktır. Ancak, güven ilişkisine dayanmakla birlikte bu güven ilişkisinin daha arka planda olduğu atipik vekalet sözleşmesinde bir başka deyişle vekalet unsuru içeren karma sözleşmelerde; taraflar arasındaki güven unsurunun ayrıcalıklı bir önemi bulunmadığı için, Türk Borçlar Kanunu'nun 512. maddesinin bu tip vekalet sözleşmeleri açısından emredici olduğunu söylemek makul olmayacaktır.⁹⁹ Zira, bu tip sözleşmelerde de taraflar arasında güven ilişkisi bulunmakla birlikte, kurulan ilişkinin ticari niteliğinin daha ön planda olduğu kanaatindeyim. Örneğin, sözleşmenin niteliğinin eser sözleşmesi mi hizmet sözleşmesi mi ya da vekalet sözleşmesi mi olduğunun sarih olarak belirlenemediği fakat sözleşmenin ağırlıklı olarak vekalet sözleşmesine ilişkin edimleri barındırdığı hallerde, taraflara herhangi bir neden belirtmeksizin sözleşmeyi feshetme hakkı tanınması adil olmayacaktır. Dolayısıyla, atipik vekalet sözleşmelerinin sona erdirilmesi için Türk Borçlar Kanunu'nun 512. maddesinin emredici olmadığı kabul edilecek ve önemli sebeplerin varlığı halinde sözleşme feshedilebilecektir.¹⁰⁰

Sonuç olarak, temeli özel bir güven ilişkisine dayanan vekalet sözleşmelerinde taraflara her zaman sözleşmeyi sona erdirmeye hakkı tanınması makul iken, temelinde güven ilişkisi olan atipik vekalet sözleşmelerinde taraflara herhangi bir neden belirtmeksizin sözleşmeyi feshetme hakkı verilmesi doğru olmayacaktır.

Kişisel veri işleme sözleşmesinde veri işleyen, veri sorumlusunun menfaat ve talimatları doğrultusunda işleme borcu altına girmektedir. Veri işleyen talimata uyma borcundan bahsettiğimiz bölümde ifade ettiğimiz üzere, kişisel veri işleme

⁹⁸ Tandoğan, **a.g.e.**, s. 375.

⁹⁹ Serhat Tay, **Vekalet Sözleşmesinde Vekilin Şahsen İfa Borcu** (Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Ankara, 2017, s. 11.

¹⁰⁰ Tandoğan, **a.g.e.**, s. 375.

sözleşmesinde veri işleyen talimata uyma borcu vekalet sözleşmesine nazaran daha katıdır. Nitekim, akdedilen işbu sözleşme ile taraflar arasında bir güven ilişkisi kurulmaktadır. Ancak, kişisel veri işleme sözleşmesinin akdedilmesi ile kurulan bu güven ilişkisinin, tipik bir vekalet sözleşmesinde olduğu gibi güçlü ve özel bir güven ilişkisi ihdas etmeyeceği kanaatindeyim. Çalışmamızın başında da belirttiğimiz gibi, kişisel veri işleme sözleşmesi kanunda düzenlenmemiş olan bir sözleşme türü olup, kapsamında vekalet sözleşmesi ile eser sözleşmesine ilişkin edimleri barındırmaktadır. Bu doğrultuda, bahse konu sözleşmenin; vekalet sözleşmesine ait edimlerine tarafların menfaatlerine ve olaya uygun düştüğü miktarda vekalet sözleşmesine ilişkin hükümler uygulanacak olup, sonuç borcuna ilişkin edimlerine ise elverişli olduğu ölçüde eser sözleşmesine ilişkin hükümler uygulanacaktır.

Dolayısıyla vekalet sözleşmesinin sona ermesine ilişkin TBK m. 512 hükmünün kişisel veri işleme sözleşmesine doğrudan uygulanmasının uygun olmayacağı kanaatindeyim. Bu itibarla, kişisel verilerin işlenmesini konu edinen bu sözleşmenin tarafları olan veri işleyen ile veri sorumlusu; ancak haklı bir neden öne sürerek sözleşmeyi sona erdirme hakkına sahip olacaktır.

Ayrıca kişisel veri işleme sözleşmesinde veri işleyen yüklendiği edim, sürekli bir eylemle yerine getirildiğinden, sürekli borç doğurmaktadır. Esas olarak, sürekli borç doğuran sözleşme ilişkilerinin tek taraflı olarak sona erdirilmesi mümkün değildir. Bu tip sürekli borç ilişkilerinin sona erdirilmesi için, haklı bir neden mevcut olmalıdır.

4.1.2.2. Ölüm, Ehliyetin Kaybedilmesi ve İflas Sebebiyle Sona Erme

Yukarıda da bahsedildiği üzere, vekalet sözleşmesinin en önemli unsurlarından biri tarafların kurdukları güven ilişkisidir. Vekalet veren, güvendiği bir vekil seçmekte ve kensidine işin görülmesine ilişkin talimat vermektedir. Vekil ise esas olarak işi şahsen yerine getirmekle yükümlüdür. Vekilin ölümü ile iş görme borcunun kendisi tarafından ifa edilmesi imkanı ortadan kalkmış olacaktır.¹⁰¹ Ölümle, ehliyetin kaybedilmesiyle, iflas sebebiyle ve eğer taraflardan biri tüzel kişi ise bu tüzel kişiliğin sona ermesi ile tarafların güven ilişkisi zedeleneceğinden, açık bir irade açıklaması gerekmeksizin vekalet sözleşmesi kendiliğinden sona erecektir. Ancak, taraflar

¹⁰¹ Öz Seçer, “Vekalet Sözleşmesinin Vekalet Özgü Sebeplerle Sona Ermesi”, **İÜHFD**, C. 2, Özel Sayı, 2016, s. 910. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/inuhfd/issue/22414/239930>

sözleşmede bunun aksini kararlaştırabilecek olduğu gibi, bu gibi durumlarda işin niteliği gereği sözleşmenin devam edeceği haller de bulunmaktadır. Bu doğrultuda, TBK m. 513/1 hükmünün emredici olmadığı açıktır.

Nitekim vekalet sözleşmesi hükümlerinin kıyas edilmesi sonucunda, kişisel veri işleme sözleşmesinin de; tarafların ölümü, ehliyetini kaybetmesi veya iflas edilmesi ile sona ereceğini belirtmek gerekecektir.¹⁰² Örneğin, veri sorumlusunun ölümü halinde kişisel veri işleme faaliyetinin kapsamına egemen olan irade ortadan kalkacaktır. Bu halde, veri işleyenin, ölümü öğrendiği ana kadar gerçekleştirdiği işe ilişkin mirasçılardan ücret talebinde bulunma hakkı mevcut olacaktır.

Ayrıca veri işleyenin şahsen ifa borcunu ifade ettiğimiz kısımda da belirttiğimiz gibi, veri işleyen borcunu şahsen ifa etmek ile yükümlüdür. Veri sorumlusu, yetkinlikleri ile kapasitesi doğrultusunda veri işleyeni seçmekte ve bir sözleşme ilişkisi kurmaktadır. Bu doğrultuda, veri işleyenin ölümü halinde de kişisel veri işleme borcunun şahsen ifası olanağı kaybolacaktır.

Özetle, vekalet sözleşmesine ilişkin hükümlerin yansıtılması ile tarafların aksini kararlaştırmadığı veya işin niteliğinin gerektirmediği durumlarda; taraflardan birinin ölümü, ehliyetsizliği veya iflası halinde, açık bir irade beyanında bulunulması gerekmeksizin kişisel veri işleme sözleşmesi kendiliğinden sona erecektir.

¹⁰² Taştan, **a.g.e.**, s. 150.

SONUÇ

Kişisel verilerin elde edilmesinden saklama süresinin sona ermesine kadar, kişisel verilere ilişkin her türlü işleme karar verme yetkisi veri sorumlusuna aittir. Veri işleyen ise, veri sorumlusunun talimatları çerçevesinde ve onun adına kişisel veri işleme faaliyetini gerçekleştiren bir gerçek veya tüzel kişidir.

Veri sorumlusu tarafından kişisel verilerin işlenmesine ilişkin bir veri işleyene yetki verilebilir. Veri sorumlusu bir çalışanını bu konuda yetkilendirebileceği gibi üçüncü bir gerçek veya tüzel kişi aracılığıyla da kişisel verilerin işlenmesini sağlayabilir.

Veri sorumlusunun tüzel kişiliğinden ayrı bir gerçek veya tüzel kişiye kişisel verilerin işlenmesine ilişkin yetki verildiği durumda, veri sorumlusu ile seçilen gerçek veya tüzel kişi arasında bir sözleşme ilişkisi kurulur. Bu sözleşme: veri işleyenin, veri sorumlusunun adına, çıkarları ve direktifleri doğrultusunda kişisel veri işleme faaliyetini üstlendiği; veri sorumlusunun ise bu iş görme borcu mukabilinde ücret ödemeyi yüklediği sözleşme olarak tanımlanabilir. Veri işleyen ve veri sorumlusu terimlerinin ayrımı, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamındaki hak ve yükümlülüklerinin belirlenmesi ve bu yükümlülüklerin ihlali sonucunda ortaya çıkacak idari para cezalarının tespitini sağlamak adına önemlidir.

İsimsiz sözleşme niteliğindeki kişisel veri işleme sözleşmesinin şekline ilişkin olarak herhangi bir şart öngörülmemişse de, uygulamada verinin paylaşımı ve işlenmesine ilişkin bir sözleşmenin yazılı bir şekilde akdedilmesi isabetli olacaktır.

Sözleşmenin hukuki niteliğini tayin etmek, o sözleşmeye uygulanacak maddelerin saptanması için gereklidir. Kişisel veri işleme sözleşmesinin hukuki niteliği ise çalışmamızda; rızai olması, atipik sözleşme olması, işgörme borcu doğurması, sürekli edim ihtiva etmesi, iki tarafa borç yüklemesi ve sonuç taahhüdü vermesi olarak belirlenmiştir.

Kurulan işbu sözleşme ilişkisi kapsamında; kişisel verilerin toplanması ve saklanması için hangi metotların kullanılacağı, kişisel verilerin muhafazasını

sağlamak amacıyla veri güvenliğinin nasıl sağlanacağı, kişisel veriler aktarılacaksa bu aktarımın nasıl gerçekleştirileceği, kişisel verilerin imhasına ilişkin yöntemler ile tarafların hak ve yükümlülükleri belirlenmesi önemlidir.

Kişisel veriler üzerinde gerçekleştirilen tüm işlemler, kişisel veri işleme sözleşmesinin asli edimini ihtiva etmektedir. Veri işleyen bu borcu ifa ederken; veri sorumlusunun belirlediği kapsam doğrultusunda, talimatlarına uygun şekilde, gerekli güvenlik tedbirlerini alarak ve özenle hareket etmelidir. Veri işleyen, borcunu genel olarak şahsen ifa etmek ile yükümlüdür. Zira veri sorumlusu, yetkinliği ile kapasitesi doğrultusunda veri işleyeni seçmektedir. Buna karşılık veri işleyen, sözleşme ile kurulan güven ilişkisi doğrultusunda, iş görme borcunu sadakatle ifa etmelidir.

Kişisel veri işlerken yerine getirilmesi gereken özen borcunun kapsamı, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 12/1. maddesinde de ifade edilmiştir. Buna göre veri sorumlusuna, kişisel verilerin hukuka aykırı şekilde işlenmesine engel olmak, işlenen kişisel verileri muhafaza etmek için her türlü teknik ve idari tedbiri alarak veri güvenliğini temin etmek sorumluluğu verilmiştir. Veri sorumlusu kişisel veri işleme sözleşmesi ile, bu yükümlülüğünü veri işleyene devredebilecektir. Fakat, veri güvenliğine ilişkin yükümlülüğünü devretmesi hususu, sadece veri sorumlusu ile veri işleyen arasındaki iç ilişki bakımından hüküm ifade edecektir. Zira veri sorumlusu, veri güvenliğine ilişkin tedbirlerin alınması hususunda veri işleyen veya alt işleyen ile birlikte müştereken sorumludur.

Nitekim Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 12/4. maddesine istinaden, veri işleyen, veri sorumlusuna ve verisini işlediği kişilere ilişkin öğrendiği kişisel verileri başkası ile paylaşmamalı ve işleme amacı dışında kullanmamalıdır. Veri işleyenin sözleşmenin sona ermesi ile işlediği kişisel verileri veri sorumlusuna vermesi ve güvenli şekilde silmesi gerekmektedir.

Veri sorumlusunun, kişisel verilerin işleme amaç, kapsam, şartlarını tayin etmesi ve veri işleyene bunlara uygun bir işleme yapması yönünde bilgi vermesi talimat niteliğinde olup; veri işleyen bu talimatlara uymakla yükümlüdür.

Veri sorumlusunun kişisel verileri işlemesi için yetkilendirdiği veri işleyenin, kişisel verilerin elde edilmesi sırasında veri sahiplerini; veri sorumlusunun ve varsa temsilcisinin kimliğine, kişisel verilerinin hangi maksatla işleneceğine, işlenen kişisel

verilerin kimlere ve hangi maksatla aktarılabilceğine, veri toplamanın metoduna ve sebebine, ilgili kişinin diğerk haklarına ilişkin aydınlatması gerekmektedir.

Veri sorumlusu, sözleşme süresince veya sözleşme sona erdikten sonra veri işleyenden kişisel veri işleme faaliyetine ilişkin bilgi isteyebilir. Bu doğrultuda veri işleyen, veri işleme faaliyetinin yerine getirilip getirilmediğine ve işbu borcunu ifa ederken kullandığı metotlara ilişkin veri sorumlusuna hesap vermelidir.

Akdedilecek kişisel veri işleme sözleşmesinde veri işleyenin yükümlülüklerinin detaylı olarak düzenlenmesi ve veri sorumlusu tarafından gerekli bilgilendirmelerin yapılması zaruridir. Zira veri sorumlusu, denetim yükümlülüğü doğrultusunda, veri işleyen tarafından kişisel veri işleme faaliyeti yerine getirilirken; güvenlik önlemlerinin uygulanıp uygulanmadığı, aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilip getirilmediği gibi borcun gereği gibi ifa edilip edilmediğini kontrol etmelidir. Yapılacak bu denetim düzenli aralıklarla olmalı ve denetlemeler sonucunda veri sorumlusu veri işleyeni yönlendirmelidir. Yapılan denetimler sonucunda veri işleyenin belirli standartları sağlayamadığı tespit edildiği halde, veri işleyene bu eksiklikleri telafi etmesi için uygun bir süre verilmeli, buna rağmen eksikliklerin telafi edilemediği durumda da sözleşme feshedilmelidir.

Veri sorumlusu bir teamülün veya bir sözleşme hükmünün bulunması halinde veri işleyene ücret ödemekle yükümlüdür. Dolayısıyla kişisel veri işleme sözleşmesinin bedelsiz şekilde akdedilmesi de mümkün olmakla birlikte, uygulamada ilgili sözleşmeye ilişkin işlemlerin ticarileştiği ortada olduğundan, aksine bir anlaşma yapılmadığı durumda, kişisel veri işleme sözleşmesinin akdedilmesi ile veri sorumlusunun ücret ödeme borcunun doğacağı kanaatindeyim. Buna ek olarak veri sorumlusunun, kişisel veri işleme faaliyeti doğrultusunda veri işleyenin yaptığı harcamaları faiziyle ödemesi gerekmektedir.

Veri sorumlusu ile veri işleyenin ilişkisinde önemli olan husus aslında, veri sorumlusunun veri işleyene yetki vermesi durumunda verdiği bu yetki ile sorumluluğun da devredilip devredilmeyeceği ve bu kapsamda doğan hukuki mesuliyetin hangi taraf üzerinde olacağına ilişkindir. Veri işleyen, veri sorumlusunun talimatları ve vermiş olduğu yetki kapsamında veri işleme faaliyetini sürdüreceğinden, veri sorumlusunun veri işleme faaliyetini devrederek yasal düzenlemelerle kendisine yüklenen sorumluluklardan tamamen kurtulacağını varsaymak doğru olmayacaktır.

Zira, bu yükümlülükleri yerine getirmek noktasında esas alınacak taraf ve ilgili kişinin kişisel verilerine ilişkin hakları için müracaat etmesi gereken kişi veri sorumlusudur.

Ancak, veri işleyen tarafından veri sorumlusu adına yürütülen kişisel veri işleme faaliyetine ilişkin yaptırımların hangi taraf üzerinde hüküm doğuracağı konusu uygulamada tartışılan bir meseledir. Zira, 6698 Sayılı KVKK'da veri güvenliğine ilişkin yükümlülük açısından bu mesele netliğe kavuşturulmuş ve veri sorumlusu adına veri işleyen tarafından kişisel verilerin işlenmesi durumunda, veri sorumlusu ile veri işleyenin bu tedbirlerin alınması noktasında müştereken sorumlu oldukları belirlenmiştir. Görüldüğü üzere; veri sorumlusu ve veri işleyen arasında veri güvenliğine ilişkin sorumluluklar ve yaptırımlar konusunda netlik hakimdir. 6698 Sayılı Kanun'da belirtilen diğer yükümlülüklerin mesuliyeti ise veri sorumlusunun üzerindedir. Veri sorumlusu kişisel veri işleme sözleşmesi ile, veri işleme faaliyetine ilişkin bu yükümlülüklerini veri işleyene devredebilecektir. Fakat veri sorumlusu adına veri işleme eylemini gerçekleştiren veri işleyen, bahse konu yükümlülüklerle ilişkin kural olarak sadece veri sorumlusuna karşı sorumlu olacaktır. Bir başka deyişle, bu yükümlülüklerin devredilmesi, sadece veri sorumlusu ile veri işleyen arasındaki iç ilişki bakımından hüküm ifade edecek olup, veri sorumlusu veri işleyene karşı rücu hakkını kullanabilecektir.

Sonuç olarak, kişisel veri işleme sözleşmesi kanunda tip olarak belirlenmemiş olup, taraflar sözleşme özgürlüğü doğrultusunda bir ilişki kurmuş olurlar. Bu kapsamda veri sorumlusu ile veri işleyen arasında imzalanacak sözleşmelerde; kimlerin kişisel verilerinin işleneceği, hangi tür kişisel verilerin işleneceği, işlenen kişisel verilerin üçüncü kişilere aktarılıp aktarılmayacağı, aktarılacaksa hangi üçüncü kişilere aktarılacağı, kişisel verilerin muhafaza edilmesi için azami süreye ilişkin hükümler konulması gerekmektedir. Buna ek olarak ilgili sözleşmede; güvenlik tedbirlerine ilişkin gerekli teyit ve taahhütlerin alınması, imha prosedürlerinin tayin edilmesi, sorumluluk ve yetki kapsamlarının belirlenmesi, ücretin belirlenmesi, rücuyla ilişkin düzenlemeler yapılması ve veri sorumlusunun denetim hakkı gibi maddelerin bulunması gerekmektedir.

Kişisel veri işleme sözleşmesi, her iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde olduğu gibi; borcun ifa edilmesiyle, kararlaştırılan sürenin sona ermesiyle, ifanın imkansızlaşmasıyla ya da taraflar arasındaki anlaşma gibi genel sebepler ile sona erecektir. İfade edilen işbu genel sebepler bir yana, vekalet sözleşmesinin sona

ermesine ilişkin maddelerin kişisel veri işleme sözleşmesine yürütülmesi neticesinde ortaya çıkan özel sona erme sebepleri de mevcuttur. Bu özel sona erme sebeplerinden tek taraflı sona erdirme hakkının, vekalet sözleşmesinin sona ermesine ilişkin TBK m. 512 hükmünün, kişisel veri işleme sözleşmesine doğrudan uygulanması uygun olmayacaktır. Zira, kişisel veri işleme sözleşmesi kanunda düzenlenmemiş olan bir sözleşme türü olup, bu sözleşmenin akdedilmesi ile tipik bir vekalet sözleşmesinde olduğu gibi güçlü ve özel bir güven ilişkisi de kurulmamaktadır. Dolayısıyla, ilgili sözleşmenin tarafları olan veri işleyen ile veri sorumlusu; ancak haklı bir neden öne sürerek sözleşmeyi sona erdirme hakkına sahip olacaktır.

KAYNAKÇA

Aral, Fahrettin, Ayrancı, Hasan, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, B.9, Ankara: Yetkin Yayınları, 2012.

Akyazıcı Nihal, “Kişisel Verileri Koruma Kurumu Kararlarının Değerlendirilmesi”, **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 93, S. 5, 2019, s. 25-38. <https://www.istanbulbarosu.org.tr/YayinDetay.aspx?ID=548&desc=Cilt:-93Say%C4%B1:-2019/2>

Birgün Buse, **Vekilin Aldıklarını Verme Borcu** (Yüksek Lisans Tezi), T.C. Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul, 2019.

Doğan Gülmelihat, “Sürekli Borç İlişkilerinde Borçlunun Temerrüdü”, **Ankara Barosu Dergisi**, 2014/4, s. 385-413. <http://www.ankarabarusu.org.tr/siteler/ankarabarusu/tekmakale/2014-4/11.pdf>

Dülger Murat Volkan, **Kişisel Verilerin Korunması Hukuku**, B.2, İstanbul: Hukuk Akademisi Eğitim ve Yayıncılık, Kasım 2019.

Ecir Gülşah, **Vekalet Sözleşmesinin Sona Ermesi** (Yüksek Lisans Tezi), T.C. Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul, 2018.

Erdem Mehmet, “Vekaletten Azil ve İstifa”, **Erdoğan Teziç’e Armağan**, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım, 2007.

Eren Fikret, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, B.18, Ankara: Yetkin Yayınları, 2015.

Eren Fikret, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, B.3, Ankara: Yetkin Yayıncılık, 2016.

Güler Halil Emre, “Türk Hukukunda Kişisel Verilerin İşlenmesinin Sınırları”, **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 93, S. 5, 2019, s. 38-59. <https://www.istanbulbarosu.org.tr/YayinDetay.aspx?ID=555&desc=Cilt:-93-Say%C4%B1:-2019/5>

Gümüş Mustafa Alper, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, C. 2, B.3, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2014.

Gündoğdu Fatih, **Borca Aykırılık Hallerinden Kusurlu İmkansızlık ve Hukuki Sonuçları**, (Doktora Tezi), T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul 2011.

Karınçu Sümeyra, **Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmemesi Kabahati**, (Yüksek Lisans Tezi), T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul 2019.

Kaya Gökçe, “Vekalet Sözleşmesinin Vekalet Özgü Nedenlerle Sona Ermesi”, **İstanbul Barosu Dergisi**, C.92, S.5, 2018, s.104-121. <https://www.istanbulbarosu.org.tr/YayinDetay.aspx?ID=538&desc=Cilt:-92-Say%C4%B1:-2018/5>

Kesim Nilsu, “Vekalet Veren Vekilin Uğradığı Zararı Giderme Borcu”, **Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 5, S. 1, Ocak 2019, s. 255-274. <http://andhd.dergi.anadolu.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/212-published.pdf>

Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular**. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4196/Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Hakkinda-Sikca-Sorulan-Sorular>

Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler**. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4189/Kisisel-Verilerin-Islenmesine-Iliskin-Temel-Ilkeler>

Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi**. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4197/Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanununa-Iliskin-Uygulama-Rehberi>

Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Uygulaması**. <https://kvkk.gov.tr/yayinlar/K%C4%B0C5%9E%C4%B0SEL%20VER%C4%B0LER%C4%B0N%20KORUNMASI%20KANUNU%20VE%20UYGULAMASI.pdf>

Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Kişisel Verilerin Yurt Dışına Aktarılması**. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4106/Kisisel-Verilerin-Yurtdisina-Aktarilmasi>

Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Örneklerle Kişisel Verilerin Korunması**. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5520/Orneklerle-Kisisel-Verilerin-Korunmasi>

Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen**. <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/f63e88cd-e060-4424-b4b5-f6413c602060.pdf>

Kürşat Zekeriya, “Eser ve Vekalet Sözleşmelerinin Nitelendirilmesi Sorunu ve Nitelendirmenin Hükmü”, **İÜHFMD**, Ocak 2009, C. 67, S. 1, s. 142-166. <http://static.dergipark.org.tr/article/download/imported/1023009563/1023008866.pdf>

Küzeci Elif, **Kişisel Verilerin Korunması**, B. 3, Ankara: Turhan Yayıncılık, Şubat 2019.

Memiş Tekin, “Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen Arasındaki İlişkiler ve Sorumluluk Düzeni”, **BÜHFMD**, C. 3, S. 6, Aralık 2017, s. 9-24. https://www.beykent.edu.tr/docs/default-source/kutuphane/hukuk-fakultesi-dergisi/cilt-3-sayi-6.pdf?sfvrsn=35b6830a_4

6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, RG. 07.04.2016, S.29677.

6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu, RG. 04.02.2011, S.27836.

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, RG. 12.10.2004, S.25611.

4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu, RG. 08.12.2001, S.24607.

Oğuzman M. Kemal, Öz Turgut, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, C.2, B.13, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2015.

Öngün A. Çiğdem Ayözger, **Kişisel Verilerin Korunması: Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Özel Düzenlemeler Dahil**, B. 2, İstanbul; Beta Yayınları, Ocak 2019.

Özdemir Hayrunnisa, **Elektronik Haberleşme Alanında Kişisel Verilerin Özel Hukuk Hükümlerine Göre Korunması**, B.1., Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2009.

Seçer Öz, “Vekalet Sözleşmesinin Vekalet Özgü Sebeplerle Sona Ermesi”, **İÜHFD**, C.2, Özel Sayı, 2016, s.877-944. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/inuhfd/issue/22414/239930>

Şimşek Oğuz, **Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması**, B.1, İstanbul; Beta Yayınları, Şubat 2008.

Tandoğan Haluk, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, C.2, B.5, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2010.

Taştan Furkan Güven, **Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması**, B.2, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Kasım 2017.

Tay Serhat, **Vekalet Sözleşmesinde Vekilin Şahsen İfa Borcu**, (Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Ankara, 2017.

Yargıtay 4. HD. , 08.05.2019 T., 2019/979 E., 2019/2679 K.

Zevkliler Aydın, Gökyayla Emre, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, B.15, Ankara: Turhan Yayıncılık, 2015.

ÖZGEÇMİŞ

Ceren TARHAN 1994'te İstanbul'da doğdu. İlk ve orta okulu Kültür Koleji'nde, liseyi Saint Michel Fransız Lisesi'nde okudu. 2013'de Özyeğin Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde başladığı lisans öğrenimini 2017 yılında tamamladı. 2018 yılında avukatlık stajını yaptı. Galatasaray Üniversitesi'nde Ekonomi Hukuku Yüksek Lisans programında tezsiz yüksek lisans öğrenimine 2019 yılında başladı. Halen stajyer olarak başladığı Gültekin Hukuk Bürosu bünyesinde İstanbul Barosu'na kayıtlı bir avukat olarak çalışmalarını sürdürmektedir.